

vum incompetenter actionis ad hujusmodi donis partem, ex quo illa non pure, & simpliciter promissa erat, sed ad voluntatem Tranquilla exoris, seu matris respectivae, atque ingeniosus iudex facilis ad astutias juris questiones, ad hunc punctum principaliter difficultatem restinxisset, quamvis pro meo iudicio credere esse inanem laborem, atque veritatem in praemissio alio fundamento presumpti solutionis confidere, attamen ut parti iudicis satisfacrem, assumpta delaperdisputatione, dicebam distinguendum esse inspectionem promissionis vagas, seu incertas ab altera promissionis collate in alterius arbitrium, seu voluntatem.

Primo enim casu, quicquid disputative scribentes dixerint, resolutive juxta stylum foro accommodatum, insinuat tres causas distinguendos esse, primo nempe in promissione facta per patrem, vel alium de jure ad dotandum obligatum, secundum in promissione facta per extraneum, cui nulla dotandi obligatio incumbet, & tertio in promissione facta per eandemmet mulierem.

Quod primum receptum est, hujusmodi promissione quamvis vagam, & incertas donis favorsublineri, quia cum promittens esset de jure obligatus donare, idcirco promissio ad juris formam ceneatur donec congrua per iudicem declaranda, ad texti in l. cum post, §. gener. ff. de iure dotum, & firmam communiter iterantes, de quibus Barbol. int. 1. ff. solut. matr. part. 3. numer. 45. & seq. Leotar. de usurp. 28. num. 25. & num. 27. Mantic. de racit. lib. 12. ita 12. Botiglier. de success. theorem. 29. numer. 10. & sequenti. & infra, & disc. 151. Sufficit enim ita virum declarare, quod noluerit uxorum indotatum ducere, ut proprietas inter obligatio legalis.

Necque hac itante dici potest talis promissione innata remanere, cum ali plures effectus operativa sit. Pimum nempe per viri declarationem, ut supra, & ne dotare obligatus ex hujusmodi praetextu executeat; Secundum ob iudicium executivum, vel alia remedia resultantia ex promissione foran de jure non competentia, & tertio, quia sic donans redditum omnino inexcusabilis a cursu fruendum, seu ulularum dotatum, a quibus donec nos petetur, probabilitus pretendere posse ex excusatim, ex his, quae habentur in Romana dicta discur. 1. & seqq. Et licet DD. pro majori parte istum casum exemplificente in patre, nihilominus hic stare dicatur demonstratiue tanquam ille, cuius frequentior est causa, seu obligatio dotandi, ideoque procedit in omnibus de jure obligatis, ut pro absoluto suppediti Mantic. loc. cit. 15. vers. secundum extenditur, & de fratre agit Botiglier. l. c.

In secundo autem caso promissio facta per extraneum, non levius contentio est inter DD. ut lique ex deducis per Barbol. dicta part. 3. legi prime numer. 50. qui vertorem partem opinionem voluntem promissione esse inutili, pertext in l. 1. Codic. de donis promissione, & hinc adhuc videatur doctus modernus Leotar. dicta quæst. 28. Contrariam tamen vertorem credit Mantic. de tacit. lib. 12. numer. 15. & per totum ex generalitate textus in l. 3. de donis promissione, & in dicta l. cum post, §. gener. ff. de iure dotum; Quia vero causa necessitas non exigitur, neque alia occupationes ac stylus concebant, hinc proinde ita remissive hac infinitabim, spemlo judicio super veritate, dum potissimum quantum propria notitia importaret, causas tanquam ratus adhuc non reperitur in foro disputatus, & decisus, atque haberet d. disc. 151.

Credebam tamen esse unam de materiis remissive iudicis arbitrio ex facti circumstantiis regulando, an feliciter probabile sit promittentem ita potius jocose ac nugatoria agere voluntate, vel è converso talis dici posset, quod virum bona fide promisces credentem induxit ad contrahendum matrimonium, quod alias non contrahasset; Cum enim ita sequi dicatur irrationalibilis traditio ob matrimonium, quod ex defectu donis retrahatur non potest, idcirco intrare videatur, vel actio de solo, seu praefcriptis verbis, vel sequitas canonica, de quibus late ceteris allegatis habetur apud Merl. disc. 567. & 603. ubi licet agere de diverso contractu, in quo pro majori parte suffragiorum neutrum ex his admisum fuit, attamen favoris donis, pro qua in dubio habemus respondendum esse, quando causa contingere, ibidem deducta satis ad tem facere videtur, ut d. disc. 151.

7. Prout rem faciunt ea, qua habentur per Affict. disc. 31. num. 1. Menoc. conf. 392. num. 9. cum. legu. & cundem Barbol. 4. 3. p. leg. 1. num. 45. uscilicet in ultimi voluntati conf. 11. lib. 1. rejecto nominatum Menob. conf. 93. fir-

mat Mantic. de tacit. lib. 12. ita 26. numer. 7. quem sequitur Gratian. discip. 254. num. 60. Et in his terminis, ad propria facti speciem applicando, nos verfar dicebam, quoniam jam constituta erat donis, atque collatio in arbitrium, & placitum matris sponse, percutebat quoddam argumentum, seu appenditiam, ita ut matre non arbitrante nihil possit.

Verum adhuc dubitabam de motivo, quoniam verba importantia arbitrium ac placitum non percutebant ipsam promissione duarum capiarum arredii, sed percutebant quantitatem, & qualitatem litorum aliquorum honorum in ipsis capsis ponendorum, & fortius quia non eramus in extraneo, sed in patre dotare obligato, atque concionem, seu arredum de communi consuetudine solet esse pars necessaria donis, ita ut hujusmodi arbitrium adhuc tanquam boni viri regulandum sit. Credebam tamen, id pendere, in eo qui dotare obligatus est, à congruitate, vel incongruitate reliquis donis jam constituite, si enim ea est congrua, ita ut hæc promissio sonaret in augmentum ad superabundantem elargitionem, & tunc arbitrium boni viri non intret, secus autem in casu converto, in quo in omnem evenum etiam de stratajuris censura promissio est inutilis, intraret actio, vel iudicis officium pro congrua donis supplemento, unde praesens causa videtur potius facti quam juris ex particularibus individualium casuum circumstantiis prudentis iudicis arbitrio decidenda, spectata potissimum potius substantia verisimili voluntatis partium, quam corrice, & figura verborum.

ANNOTAT. AD DISC. LXIX.

D E dote incerta, & remissive arbitrium donantis, vel tertio, de qua agitur in hoc discursu, habetur etiam infra disc. 151.

ROMANA
DOTIS, SEU RESIDUI
PRO HÆREDIBUS GEORGII VAGINARII,
CUM ARCHANGELA FONTANA.

Causa decisus per Rotam pro Hæredibus.

Viro, qui integrum donem non exigerat, mandante etiam integrè uxori restituui, an ita donans à debito residui liberatus ceneatur, vel potius viri hæredibus actio competit ad assequendum.

SUMMARIUM.

1. Facti series.
2. Solutio facta a tertio si est acceptata, liberat.
3. Donatio in dubio non est presumenda.
4. An mulier agat directe contra donis promissorem remissione.
5. Est in arbitrio viri donem inexactam solvere, & actiones contra donem antem respondeat.
6. Ad matrimon. text. in l. si extraneus, & quando vir in exactam donem restituere teneatur.

DISC. LXX.

I

Sta praesertim causa me docuit, quā sapienti morti-
tium voluntates diversam, quinimo oppositam a Con-
sulentibus, vel iudicantibus interpretationem recipiant. Contracto siquidem matrimonio inter Georgium Vaginarium in Curia Advocatum, & Magdalena Puteanum cum dote leutor. 4. mill. promissa per Archangelum ma-
trimoniū, sine viri ejusque hæredum celsione nulla com-
petitatio, ex deducit per Franch. dec. 13. & licei juxta opinione in foro receptam hujus actionis exercitum ad-
mittatur, attamen id procedit ex aquitate ac ratione in-
nici circuitus, ut deducit habetur disc. 62. & 163.
Quodque in viri arbitrio reportum sit, etiam in casu quod de negligenti impari non possit, vel actiones contra donantes mulieri cedere, vel donem inexactam de proprio mulieri restituere, dictaque actiones pro se retinere, est text. in l. 1. foec. 8. Lucius Titius, ff. solut. matr. ubi scri-
bentes, de quibus Franch. d. dec. 13. num. 7. atque in idem, & pro exclusione donationis deducit etiam text. in l. pe-
nulis ff. de doce prelegata, per quem Surd. dec. 42. latè probat, quod legitura per virum donem uxori non ceneantur remis-
sive actiones contra donantes, iudeque inferens peius uxori
mat in statu vidualitatis ab eis tractandam fore, dispossit

Fortius quia nulla concurrebant adminicula, vel conjectura dilectionis erga factum, sed positis ob litis habitas ac non impletam fidem circa datis solutione constitutas de opposito, quodque ita ad favorem dilectorum uxorum disponere voluerit, ne pati cogerebant lites, & incommoda super hujusmodi residui exactione, seu super possessione illorum bonorum, qua ipse vir loco quantitatibus quamvis invitatus ad dirimendas controversias receperat, unde ita esset retrorsum favorem in odium, acodium in favorem.

Sed etiam quia de stricto iure potuisset uxor pretendere a vice integræ dotali restitutionem in pecunia, & ex modo, quo ipse fecit, quoniam respectu ratæ exactæ dum dos constituta erat in quantitate, non tenetibus uxor recipere bona, qua cum vera estimatione loco quantitatibus in solu-
ti recipiterat, utipso effecta de pleno dominio ipsius vi-
ti considerandi tanquam extranei empiriorum; atque respectu residui inexacti adhuc urgenter potuisset flante negligen-
tia in exigendo debito tempore, juxta textum in *l. s. extraneis, ff. de iur. dotorum, & l. ob. ss. de patris dotabibus*, utrobique *D. de quibus Franch. dec. 324.* *Rat. dec. 63.* num.
7. post Merlin. *p. signor deciz.* 203. num. 6. post Zacc. *ob. lig. Camer. deciz.* 3. post Salgad. *in Labyrinth.* & in aliis; licet enim ubi agitur de tali dotante, cui reverentia debetur, non de facili ex hujusmodi negligentiâ detur actio contra virum, cum impudans non est per mulierem, cur eius patrem, vel matrem non usurpet, ut disponit *idem text. in l. s. l. extraneis;* attamen vel illi cestabat in praesenti ob do-
tantis idoneitatem in bonis absque necessitate urgendi personam, quo causa hac excusatno non admittitur, ut dicta deciz. 3. post Salgad. & latius in Romana *doris de Alteris dñi. seqq.* *& d. aist. 163.* vel sufficere observabam, ut vir qui perfidissimus *s. C. crat,* & ne negligenter agnoscendo ita veritatem ac bonam fidem erga uxorem agnoscere vo-
luerit, quodque dispositio congruum habeat causam, ac
quanta referri valeat *exclusiva donationis semper excluden-*
do quoties datur potest alterius causa relatio, unde pro-
prietate dicebam easum esse disputationis incapacem, etiam
ubi nulli non intosceretur testatoris voluntas, multo ma-
gis quia ergo certò scribantur, ut supra dictum est, esse
de directo in oportunitate, quod tamè frequenter contin-
dit, ut ita mortuorum voluntates interpretentur de direc-
to in oportunitate.

ANNO TAT. AD DISC. LXX.
& LXXI.

Ad materiam exactio[n]is dotis, & quando viro sit imputandum, cur non exegerit, agitur infra *in hoc tunc discursu*, 193.

ROMANA DOTIS DE ALTERIIS,
INTER LUCRETIAM RICCIAM, ET HÆREDES
ANTONII ALTERII EJUS VIRI.

Discursus benevolus pro veritate

Ad materiam textus in l. si extraneus, ss. de iure dotium
Quando scilicet viro imputetur, cur dorem non
exegerit, itaut mulier pro dotis quamvis in
exacte restituzione contra eum, vel eius haere-
des agere possit, praesertim ubi non exigit al-
harede.

S U M M A R I U M

- Facti series cum eas ea controversia.*
  - Viro importundum est, quod dotans ab heredo, vel extraneo
dotante ex necessitate non exegerit.*
  - Quid ubi dotans est extraneus ex liberalitate.*
  - Datur distinctione pro intelligentia et ratio in materia.*
  - Marius dicitur administrator dotis, & de qua culpa
teneatur.*
  - Dos danda in Reino Neapolitano nomine exclusive an-
regularum ad mensuram legitime.*
  - Dos data intuitu renunciacionis non dicitur ex liberali-
tate.*
  - An dispositio text. in l.f. extraneus exigat, ut dotans in
terim muraverit conditionem, & effex effetus non so-
vendo.*
  - De questione, cuius sit electio solvendi dotem, vel ceden-
tiazone.*

Marius enim dicitur legalis administrator dotis¹, pro administratione obligatis ad culpam ; nedam larum , fer etiam levem . Campes. de dot. p. 2.c. 6. numer. 1. Boff. de dot. cap. 11. numer. 121. & cay. 19. numer. 140. & omnes . Inquit quodcumque eriam ad levissimum juxta casum diversitatem . Unde si negligentia sit talis , quod potius forcidio si ei valeat , latet , vel falsum vel culpe gradum artigens tunc non videatur que legalis , vel humana ratio exposceret debet , ut multier sub legali viri administratione diviens , aque suis iuribus tempore habili viri fiducia non sollicita , ita debet abs ipsa lege clausa remanere contra omnia principia . Ideoque qualitas dotantis , an felicitate illis , qui infolidum usq[ue] possunt necne , satis operativa est videtur in eis , quod excludet ab ipsis exaltis ac maiorum diligenter , qui cum extremitate durante adhiberi debent , non autem ut virum omnino forcidem , & culposum excludat ea exactione , quam abique reverentia violatione , ne se incongrua fuscatione commode de tempore idoneis facere poterat , ut advertit Boff. de dot. c. 19. nro. 56. circ. transversum in eis .

non sollicita, ita debet ab ipsa lege clusa remanere contra omnia principia. Ideoque qualitas dotantis, an scilicet sit de illis, qui infolidum urgenter posunt necne, satis operativa esse videatur in eo, quod excludit ab illis exactius ac majoribus diligenter, que cum extraneo dante adhiberi debent, non autem ut vitium omnino fiscorum, & culposum excusar ab ea actione, quam absque reverentia & violatio-
ne seu incongrua suffocatione commode de tempore idonei-
tatis facere poterat, ut advertit Bossi de dote, c. 19. num. 56. circa
fruviis fluminis &c. &c.

Ideo enim in sensu omnium excusatur vis non exigens a
reverentia dante, in eo quod

Id enim in seno omnium excutatur vir non exigens à patre, vel à dstante ex liberalitate, quia eos non poterat infoscidum, & si convenire, nullus exinde obdicat beneficium ne ultra quam *scilicet* sequitus est effectus, ergo quando hæc ratio effat, quoniam non obstante dicto beneficio potuisse et diligenter commode sequi solutio, non videtur subesse conceptio ratio, quia non excedit.

videtur argumentum a contrario sensu: quod si vir negle-
xit, ac fuit in culpa exigendi, non debeat teneri, quamvis
dotans non effet defeciti, quoniam nullus ex nostris sensi-
bus horum dicitur, & econtra Bald. & Bald. Novell. ac ceteri
supra allegati similes citac indefinitae tradidissent, ut exci-
pient patris vel dotantis ex liberalitate, vir ad refutatio-
nem doris quamvis inexacts teneatur, ad itam distinc-
tionem non descendentes, atque cum ito sensu indefinito

Præterea observabam fati dubitari posse, quod neque in hac rata veritatem in causa dotantium ex liberalitate ex pluribus; Primum quia non per hoc quod pater reliquit, folum pro deo fecit, et ergo sequitur reliquum a fratre datum esse voluntarie, & ex liberalitate, quoniam causas non erat in Urbe, ubi ex Statuto 141. filia acquisescere debet paterno iudicio; sed in Regno Neapolitano, ubi licet per Constitutionem que incipit, *M. aliquibus*, tantum ma-
teria libet, ut etiam in causa dotantium ex liberalitate ex pluribus.

scilicet excludantem feminam, dotante solium de paragio, at-
tamen quando feminam dotatur per patrem in vita, dos pra-
sumitur coniuga, & non initat precisa quantitas legitima-
ria, de cuius supplemento dubitari potest, sed fieri quando
agitum de puerula, qua remanet de tempore mortis patris in-
nupta, tunc exceptis magnatibus, in quibus iuxta unam
opinacionem aliqua peculiariter confitetur, vel ratio urgat,
ab solutum ei dotem facere loco legitima, atque ad eipsi
limites regundamus esse, ita si patre minus relinquit in
testamento, competat supplementum, etiam si summa reliqua
etia sufficeret ad dotem coniugiam, quinimum etiamque velit
ad eam, ut videtur.

in societate confratrum, quinque etiam vestitum
ingredimoniasterium, pro quo minor dos sufficit. Apont.
conf.65. Galcof. l.2. contriv. 8. num. 21. & ceteri Regnicole
pallium, ac habetur incidenter actum sub*tit. de fed. dicit. 108.*
& infra. disc. 14. ideoque non per hoc quod pater reliquit
pro dote folia 1.44. ergo sequitur necesse reliquum
criteri datum ex liberalitate, que in dubio non presumitur,
undis ad ostendendum opus est, quod haec viri
famam statum hereditatis patrem, cum reliquum dari
potuerit pro supplemento legitima, & sic tanquam debiti
tunc necessarium.

Secundò quia frater, & patruus ex pacto in eisdem capituli contento convenuerunt de renunciatione per dictam Lucretiam facienda successoribus matris adhuc viventis ac aliorum conjunctorum, tunc enim non diciuntur dotari ex liberalitate, sed potius hac modo pars censenda est debitum tamquam pretium iurum renunciatorum, ut in Romana dictis 3. Decembris 1622. cor. Dunoz. inter duas decis. 167. quae est magistratus sapientia canonizata preletim coram eod. decr. 538. aliud decr. 110. num. 2. & seqq. p. 7. recent. in C. iuratis Castell. doris 28. Aprilis 1622. coram Emper. & in aliis plurimi.

Et tertio quia cum dicta rata dotis promissa esset infolidum per Ranuccium patrum ante dilatationis expiracionem defunctum predictus Antonius Maria tanquam ejus heres non gaudet a beneficio ultra quam, &c. ideoque procedunt omnia, que supra dicta sunt de herede patris, & sic ex pluribus videatur neque in hac ratione dispositionem ad *disseveratus* suffragari.

ficitatis exigendi non erat à consulum mulieri, que ita dici poterat altem de facto remanere indotata, ideoque intrare videbatur illa ratio, ob quam datur hæc actio mulieri contraria virtutis ratione negligenteria, quia in proposito videatur mulieri attulisse preiudicium, ac immutasse debitoris conditionem, & sic intrat etiam distinctio, de qua lidem Medices, Altograd, & Andreol, ubi supra, ob immutatum rerum, ac debitorum statum, dum Ranuccius possidebat in Urbe, & Statu officia, & bona, unde dici poterat facilis conventionis, & posita in hoc Principali effectus est non solvendo; tunc quia casale quod ex pacto positum fuit in facultate solvendi, postea in aliis usus conversum fuit, tunc fortius quando in facto subsisteret praepositus, quod adessent in Urbe, vel Statu bona Ranuccii, praesertim vasa argentea, aurea, & alia mobilia notabilis valoris seutorum circiter 6.mille, que sequuta ejus morte per manus ejusdem Antonii viri, & respectivè Sororis venditae fuerunt, eorumque pretium transmissum ad dictum Antonium Marianum dotantem, & heredem respectivè, unde redit dici posse obseruabam, dotantem nempe Ranuccium in hoc Principali conditionem immutasse, ac effectum esse non solvendo, atque etiam virium in maxima suffice negligenteria redolente speciem culpæ late, permittinge hec bona, vel eorum valorem extrahi à Statu, ac transportari ad locum difficilis conuertendis, dum ab eis manus obvenienter; licet enim responso dari posset, quod tunc durante dilatatione non habebat actionis exercitum; facilius tamen era replicatio, quod creditor ante diem conventionalem, licet non habeat actionem ad effectum afferendam, habet tamen actionem ad effectum afferandam, quoties ex causis contingenti immutatur rerum status, ac debitoris conditio efficiunt deterior, l. questionem, ubi glo. 26. de pignor. Stracca de decpt. part. 3. num. 56. Salgad. in Labyr. part. 1. cap. 8. ex num. 29. Cavaler. dec. 653. Rot. dec. 439. par. 9. recent. num. 52. Romana resolu. 15. Junii 1658 Cerro decif. 211. part. 10. recent. Romana doris 31. Januarii 1652. Bichio decif. 3. post Salgad, ubi supra, & decif. 217. part. 11. recent.

Quid autem dicendum sit de causa, quo agatur cum patre dentore, ac scilicet attendebat debet opinio Pauli de Castro. indist. 1. s. 1. & S. Lucus T. titus. numer. 9. vel potius contraria iuxta questionem bene tractatam per Franci. dicta decif. 424. & alios, de quibus Fontanell. dicta cap. 6. §. 1. part. 2. num. 68. cum dubius sequent. & Bossi de matr. cap. 19. numer. 56. superdium reputatum fuit agere in presenti causa utrum extraneo a questione, in calu autem predicto Rota variavit, nam in dicta Romana doris 31. Januarii 1652. coram Bichio impress. post Salgad. in Labyr. decif. 3. repetit. decif. 179. part. II. agendo, de dote debita per patrem, si non maritum negligenter tenet restituere etiam dote inexactam, idemque in dote debita per maritum, summat in alia Romana doris 13. Maii 1652. coram Peutingerio; & è converso contrario dictum in dote per patrem constitutum in Romana doris 22. Junii 1661. & 3. Maii 1662. coram Verdi, quæ sunt in causa, de qua infra, dico. 128. verum reflectendo ad veritatem de dictis decisionibus neque pro una, vel altera opinione aliquam rationem habendam esse observavam, cum omnibus causis Ego scribens tamen obiecta præmissam conclusionem in eis dedicam esse, in nullo autem ex illis causis formiter disputata, cum alter esset disputationis causa; credetamen tamen veritatem confitere in superioris tradita distinctione, ut scilicet sit potius facti quam juris, decidenda ex particularibus facti circumstantiis, & an verè matris dicti possit culposus necne, ut suprà; fuerint autem hac ita difficultive deducita ad ostendendum non esse ita planum bonum dictorum heredum, ut aliqui opinabantur, quodque propter ea cù expeditum unitum cum muliere adhibere diligentiam pro recuperanda dote à dantore, ut & quantum fuit, atque ita cessavit occasio disputationis judicialis, dum ex diligenter unitim adhibitis dotes exacta in parte fuit, & in parte posta in toto.

SENEN. CONCURSUS,

PRO CREDITORIBUS ASCANII
BRUGGIONI,CUM RICCIARDA DE PTOLOMÆIS,
Causa disputata in Rotam Senen.

De materia dotes confessata, an scilicet, & quan-

dicitur datur dotes vera ad plures effectus, illam præfertim repetibilitatis.

SUMMA R I U M.

1. Fiduci series.
2. De viri confessio attendenda, & probante veritatem.
3. In causa extra Curiam non de facili efformari potest judicium proveritatem.
4. Referuntur DD. tractantis de materia dotes confessata, & de administris, & conjectura in confessionem comprobantibus.
5. Deregula, quod confessio non probat veritatem etiam in praedictum viri confessione, vel heredum.
6. Quæstio ratio dictæ conclusionis, an per suam numerationem, vel presumpta fraus prohibe donationes.
7. De juramento, an comprobet confessionem, & numer. 13. & 14.
8. De limitatione conclusionis, de qua numer. 5. ex administris.
9. Quomodo procedendum sit in merciis administris.
10. In specie de administris precedentes promissionis, & numer. 21.
11. Traditur regula pro administris metiendis.
12. De iuramento, de quo numer. 7. quomodo attendendum sit.
13. De eodem, ut satis attendatur qualitas personæ.
14. De eodem, & quale juramentum valides actum alias nullum.
15. De distinctione in confessio facta, vel post matrimonium, & quæ alia fraterem faciat.
16. De alijs distinctione circa majora, vel minoria administris, an agatur de solo prejudicio confessio, vel tertius.
17. Attendi debet regula, ut singula quæ non profundit, &c.
18. Administris generalia an sint attendenda.
19. Considerable est an admire, necne administris contraaria.
20. Verisimile, vel invraisemblle multum, ac principaliter est attendendum.
21. De administris precedentibus promissionis, de quo numer. 10. & examinantis alia administris.
22. Inverisimilitudo est magnum administris fraudis.
23. Heres solvens creditoribus senetur ab eis exigere cautionem de restituendo prioribus.
24. Inverisimilitudo refutatur à neglegencia & quietania.
25. Malitia viri est magnum administris fraudis.
26. Respondebit pluribus administris assentibus confessioni, praesertim illi alimentorum.
27. De eodem administris precedentibus promissionis, de quo numer. 21.
28. Heres negligenter dote, efficiens ejus debitor remissive.

D I S C . LXXII.

Juxta seriem, de qua infra in hac eadem causa, dico. 78. format in Rota Senen, super bonis hereditatibus Galpari Bruggioni concursu creditorum, inter quos era Ricciarda de Ptolomæi uxoris creditrix pro doto restitutio in summa lectorum 4300. ad istam excludendam plura per alios creditors opponerentur; Primo scilicet quod ejus hypotheca defumenda non esset ex tempore promissionis, sed ex illo subsecuti matrimonio, cum creditores pro majori parte essent hujus intermedii temporis; Secundo quod non constaret de solutione dictæ dotes alia quam per viri, ejusque respectice heredum confessionis; tercio, quod terpitis dotalibus, quibus mulier innobilitauit, nulla fides adhibenda est ob non solutam in tempore gabellam, in ea civitate etiam pro doto solvendam, ita particularibus statutis disponentibus. De primo puncto actum est d. dico. 78. De tertio agere nolui, utpote confitente in jure municipal, quod in Romana Curi, vel in Tribunalibus Regni Neapolitan, in quibus respectice diversitas fuerat, ignoramus est, me in hoc remittendo, par est. Doctoribus regionis.

Quatenus autem pertinet ad secundum, an scilicet confessiones, quibus mulier innobilitauit, probarent necne veritatem dotes; scribendo more Advocati, ita requirentibus creditoribus, quibus tamen juxta stylum sincere meum sensum infinuavi, omnes confessiones impugnabit, etiam primam; verum inspecta veritate, credetamen pro rata scitorum

torum bis mille improbabilem esse creditorum oppositio nem, cum istam summam uique à die ponsum aliquid in ipsa epocha matrimoniali confessi sufficiat. Ascanius vir, quam Theophilus eius pater, dicitque confessionis veritas vel in toto, vel pro majori parte comprobata remaneret, paritis publici bani.

Non tamen omnino improbabilem, licet adhuc parvum tam, satque periculosam, qualiter causa eventus comprobavit, credebam impugnationem alterius confessionis super residuo, utpote contenta in quadam annotatione ipsius Alcani viri in doto apocha dotalis sine die, & anno, & post partum gabellari habentem datam de mensi Jul. 1650. & scilicet post contractum matrimonii dictaque confessio de recepto non erat a Hieronymo sponsa patre doto, ut prima, sed ab eis iam defuncti, heredibus; unde quiamvis in causa, quæ tractantur extra Curiam non de facilis iauratum judicium pro veritate super earum resolutionibus efformari valeat ob deficientem illam meliorem facti, ejusque circumstantiarum notitiam, quæ ex contradicitoris, & communicatione iurium alterius partis, ac etiam ex difficultibus cum iudicibus obtinetur, procedendo ramen cum facti praepositus contentus in notulis transmissis; quemadmodum resolutio illius Rota, ac etiam aliorum iudicium revisionis fuit iuxta votum super primo puncto metiendi hypothecam à tempore promissionis, seu sponsaliam, non autem matrimonii etiam in praedictum creditorum, qui hoc intermedio tempore contrarerunt, ut dico dico. 78. Ita pro hac partis respectiva resolutione non omnino placuerunt.

Scribendo igitur, praesertim impugnando decisionem dictæ Rota Senen, in gradu revisionis, cum tam in eadem decisione, quā in communicatis informationibus scribentibus pro muliere cumularentur ferre omnia, quæ in hac materia dotes confessatae per DD. tractatae habentur, tam in ordine ad vim iuramenti, quā ad presumptiones, & conjecturas, ac lapsu temporis, penitus transfracta omnia, quæ post antiquiores ab eis relatios in hac materia congerunt Menoch. lib. 3. pref. 12. Sanchez de marina lib. 6. dico. 9. Fontanell. de pat. cl. 1. glo. unica, part. 1. Boli. de dote, cap. 10. Rota in Antoniana dota cor. Arguelles dec. 82. 124. & 148. part. 10. recent. que a summa iuris favoribus, & in eadem apud Ottob. decif. 167. & 190. in quibus concordantes, cum aliis de quibus dico. 78. sequent. ac dico. 159. idcirco ad erendum veritatem, tollendaque & quicunque ex dictis decisionibus, & authoritatibus, ac aliis apud eas resultantibus.

Dicebam indubitatum esse hodie juris principium, seu certam esse regulam, ut dos confessata non sit vera dos, neque sola confessio probetur veritatem, etiam in praedictum ipsiusmodi viri confessione, heredum, vel aliorum in ab ea caufam habentium, quanvis de tempore confessionis nullum admixtum est interest tertius multo magis isto concurrente, ut patet ex deductis per Gregor. decif. 67. & 188. Buratt. dec. 108. & 162. Rota decif. 55. & 259. p. 6. rec. dec. 22. & 23. post Salgad. in Labyr. decif. 26. & 36. post Zuff. de legi. processu repetit. decif. 126. & 296. p. 12. recent. & frequenter, cum in hoc principio generali omnes concident.

Difcordantia vero est in eisdem regulis, seu principiis, aliquibus opinantibus confessionis inefficaciam resultare ab ea ratione, quod illa facta confitetur sub ipse futura numeratione, alius vero id referentibus ad fraudem prohibite donationis inter conjuges, & alii magis communiter, ac probabilitate distinguenter inter confessio nem factam ante, vel post matrimonium, ut prima recte tenda veniat ad primam rationem spei futurae numerationis, quasi quod tunc non vigeret legis prohibiti super donatione, aliter vero ad secundam rationem prohibiti donationis, cum una dicta prohibito inter conjuges urgeret, ut d. dico. 158. latius.

Atque exinde resultant tot declarationes, seu limitationes, super quibus nostri nimis inter se variando se involvent, circa lapsum biennii, vel alterius temporis in iure statuti ad legandum exceptionem non numerata pecunie, five circa personas, quibus fiat confessio, an scilicet ipsi mulieri, vel eius patri, aut alteri dantore, cum quo non vegetat ratio prohibite donationis, & fortius super iuramento, & an illud efficit unicuius affectiorum tantum, vel duplex affectiorum scilicet, & promissorum, super quo praefertim nimis de diffundit modernus moralis Boli. de dote, dico. cap. 10. ex num. 73. ubi diligenter, ac elaborate conseruare videtur omnes hinc inde articulam tractantes, ipse

verò cum religiosa pietate, in reverentiam iuramenti, ejus operationi, ac efficacie nimium deferre videtur, sequentio opinionem voluntum, ut accidente praesertim duplicitate iuramento affectorio, & promissorio, confessio probet veritatem.

Cumque sicut certa, & indubitata est dicta regula generalis, ut sola confessio non probet dotes veritatem, ita vera & recepta sit limitatio, accedentibus administris, & conjecturis, hinc proinde scribentes nimium laborant, magisque retexunt quæstiones super singulorum administrorum efficacia praesertim vero generalium resultantium, tam à iuramento, & laplo temporis ut supra, quam à longo silento, ac à suppeditatione alimentorum, aliorumque onerum matrimonialium supportatione, cum similibus, de quibus apud supra allegatos, praesertim apud dictum diligenter, ac elaboratum modernum Bossium in re d. d. 1. c. 10. & infra d. d. 159.

Occasione autem tam illius, quam plurium aliarum controversiarum, quas fatigant frequenti ego disputavi in q. haib. materia dotes confessata, praesertim in una Romana pro Hieronymo Massa, cum officialibus Cancelleriae creditoribus viri ex causa administrationis cuiusdam offici, coram Proregente Cancelleria, & in alia Romana disputata in Congregatione Montium pro Equite Acforneo cum Montis Montis credo provinciarum, & in pluribus aliis similibus, ultra eas de quibus in discursibus proxime seqq. & latius, d. d. 159. semper confitit istam esse unam de nostris simpliciteribus, immorandi scilicet super regulis, ac proportionibus generalibus, five super decisionibus, & doctrinis, aliqua administris canonizantibus, vel respectivè reprobantibus, quasi quod administris femei approbatum, vel respectivè reprobatum, semper in omnibus aliis casibus debeat esse illa. Praesertim vero cum per Doctores, ac per Romanos magni fieri solet illud administrum quod resulat ex promissione precedentibus, hinc proinde sepius practicavi adest in hoc insitu, quod eo concurrente confessio sufficiat, ac habeatur ut dicitur solemus, pro Evangelio, & econtra eo deficiente alia administris, & presumptiones non sufficiant, cum similibus.

Veritas tamen pro meo iudicio in eo confitere videtur, quod ita confenda sit quæstio potius facti, quam juris, uniformiter generalem determinationem non recipiens, sed ad instar omnium aliarum facti ambiguarum questionum, decidenda pro iudicis prudenti arbitrio regulando ex singulorum causarum particularibus, seu individuis circumstantiis, ex quibus, vel pro numero administrorum, vel pro qualitate personarum, locorum, & temporum, sapienter quinque gradu aliquam administrum in uno causa abundant, eadem vero ad majora in alio non sufficiant.

Ut praesertim confiderandum est in iuramento, in quo principiū Morales cum confessa religiosa pietate, ne dicam simpliciter, tantum vim constitutre solent; non negant enim illius maximam viam esse ob stipulationem que cum Deo fieri dicitur, ac ob anima, & religione vinculum, sed punctus est in modo, & in iurante concurrat neque illius intentio deliberata promittendi Deo, atque in vinculo, contractus aliud vinculum religionis addendi; id enim pender, tam à qualitate temporum, & locorum, an scilicet iuramentum, ut illi apud nos in Italia, cum forte damnable ac prohibito iurito, redditum fit adeo frequens in quibuscumque actibus, & rebus etiam parvi momenti, quod dici valeat illud esse specimen claustralium ex Notariorum formulario apponi solitarum; vel econverso, illud nonnulli in gravibus rebus mature ad deliberare possunt, & cum aliqua solemnitate praefati soleant, ut erat antiquitus, quando, ut alibi advertitur, debitor qui non solvendo in tempore, seu alias non adimplendo id quod cum iuramento promiserat, in perjuria incurbat, pro illo criminaliter puniebatur etiam amputatio manus dexteræ, iuxta ritum M. Curia Vicaria Neapolis, cuius poena loco succedit hodie pena corporialis sicut applicanda ad rationem decem pro centenariis, atque dicitur iudicium criminale, & famosum non exortibile cum illis quibus debetur reverentia, ex deductis pluribus sub itali. de credito, praesertim in Nullius Baren. & in decisione Rota in ea causa edita coram Cerro impress. dec. 348. part. 9. recent. & repetita dec. 180. post Zanch. de oblig. Cap.

Pronutus est in proposito attendenda est qualitas personæ, super quibus nostri nimis inter se variando se involvent, circa lapsum biennii, vel alterius temporis in iure statuti ad legandum exceptionem non numerata pecunie, five circa personas, quibus fiat confessio, an scilicet ipsi mulieri, vel eius patri, aut alteri dantore, cum quo non vegetat ratio prohibite donationis, & fortius super iuramento, & an illud efficit unicuius affectiorum tantum, vel duplex affectiorum scilicet, & promissorum, super quo praefertim nimis de diffundit modernus moralis Boli. de dote, dico. cap. 10. ex num. 73. ubi diligenter, ac elaborate conseruare videtur omnes hinc inde articulam tractantes, ipse

vel

vel è converso sit idem, vel inexpertus juvenis, vel simplex mulier apponens manus super carta instrumenti quia sibi dicat Notarius tanquam pro quadam ceremonia adhiberi solita, non cogitando, neque percepiendo quid agat, arqui in hoc & similibus veritari debet periti, ac prudentis judicis officium, non autem solum inspicere quid dicant Titius, & Sempronius, vel quid in aliqua decisione dictum sit per Rotam, aut aliud Tribunal, quoniam stant bene simul in iis casibus, de quibus loquuntur DD. five agunt decisiones, ob illorum circumstantias, recte delatum esse juramento, vel alteri administricula, & tamen derendum non esse in causa de quo agitur; hinc proinde merito Rota, praesertim in Romana dotis coram Corrado dec. 22. & 23. post Salgad. in Labyrint. negligit juramentum, recte distinguendo, quod aliud est illud considerare tanquam revalidarium actus veri, sed infecta à sola substitutio, vel dispositione juris uxoris, ut est in causa expressae donationis facta per virum uxori, seu per patrem filio cum similibus, cum tunc aliud non agat nisi removere impedimentum juris posse super actu vero habente per se contraentitatem voluntatem; aliud vero ibi adiudicatur super actu quem lex presumit fraudulentum & similiatum, tum quia ita deficeretur voluntas, tum etiam quia iuramentum dicitur vinculum religionis, ideoque esse non debet fomentum mendacii, & simulationis, ac nutritivum delicti, quod in mendacio adesse dicitur.

Ita pariter circa eam circumstantiam, an confessio præcedat, vel tibulequatur matrimonium, ut juxta magis communem distinctionem ita sequatur juris præsumptio, quod primo calu illa referenda sit ad spem futuræ numerationis, in secundo autem ad præsumptam fraudem prohibiti donationis, ut latius dicitur 159. Hac autem est simplex, & nuda juris præsumptio fatis levius, que ne dum contraria probatio, sed etiam contraria administriculis, & præsumptionibus tollit, quoniam stant simili confessionem fieri post contracrum matrimonium in dictu donanti, sub ista futura numerationis, five, ut iuxta frequentem usum presertim Regni Neapolitan., ita fieri pro conversione creditur. In matrimonio non animo veteri boyndi, sed pro quadam cautela, ut ab aliquo alia extrinseca probatio, vel solemnitate instruam, tanquam illo quidem presentati, propter cuius iniuriam, vel pauperem ducat, ita curando actum coherest, juxta dictum M. Curia Vicaria, ut advertitur apud Capyc. Lat. dicta decr. 38. & per alias Regnopolas pastum, ac habetur infra, dict. 171. occasione fructuum, seu ufrumentorum, ad terminos textus in c. salutibus, de usur, ac per hujusmodi novationem cessent necne.

Et è converso, aut confessio sit ante matrimonium, sed simulata, vel animo illa occultandi prohibitam donationem, vel frequentius, ac probabilitate ad pompa, & pro ipsius honestate, seu eximitione, non videtur indotata uxorem ducere, sive inferioris conditionis esse, quam sint illi, qui alias sotores, vel coniunctus maluerint, duxerint, tum quia agebatur de confessione tempore non prohibita ante matrimonium; tum quia non per solum sponsum, sed etiam per eum patrem illa emissa erat, nulla tunc militante suspicione colludenti, seu fraudulenti creditoris, ac etiam quia per partitas dupliciti banchi justificabatur veritas pro notabilis parte, concurrentibus quoque eidem administriculis, de quibus proxime infra super secunda confessione reliquat, ut supra facta per solum virum ab heredibus donantis notabili tempore post contracrum matrimonium.

Ita ergo theorica generalis ita præmissa, & constituta, descendendo ad speciem, seu applicationem ad casum presentis controversie, quatenus pertinet ad primam confessionem contentam in epocha ponitalium super summa scutis mille, quicquid subtilizando in contrarium diceretur, cum propositionis, ac doctrinis generalibus, res pro meo iudicio erat omnino plana, & incontroversibilis pro muliere, tum quia agebatur de confessione tempore non prohibita ante matrimonium; tum quia non per solum sponsum, sed etiam per eum patrem illa emissa erat, nulla tunc militante suspicione colludenti, seu fraudulenti creditoris, ac etiam quia per partitas dupliciti banchi justificabatur veritas pro notabilis parte, concurrentibus quoque eidem administriculis, de quibus proxime infra super secunda confessione reliquat, ut supra facta per solum virum ab heredibus donantis notabili tempore post contracrum matrimonium.

Pro hujus autem secundæ confessionis verificatione, ultra administricula generalia resultantia à iuramento contento in quodam alio instrumento, ac diuturno silentio, cum alimentorum prestatione, fex administricula specialia deducuntur per scribentes pro muliere, ac ponderabantur per decisionem Rota, efficacia quidem, quando fuisse sine re, & nihil urget in contrarium; Primo icticilicet præcedens promissio, que fatus vehementer administriculum reputari solet, ut apud Fontanell. Barbol. Sanchez, & alios collectos per Bossi dict. cap. 10. numer. 141. & seqq. & 150. & seqq. Rota apud Gregor. dec. 62. & 491. apud Dunozet. decr. 726. dicta decr. 82. 124. & 148. part. 10. recent. & dict. 159. Secundo verisimilitudo, quod felicit effet eos attenta personarum qualitate congrua, quod administriculum ut supra reputatur maximum, ac omnium aliorum regulatum; Terciò ob solutione gabella; Quarto ob affectuationem obtentam per mulierem in bonis viri in duobus Tribunalibus, at quibus inhibitions obtinerunt usq; ab anno 1640. aduersus ejusdem viri creditores; Quinto iustificatio, quod ferre confimilis dos alteri sotori minori constituta,

Quarum prima est, ut magna differentia sit inter easum, in quo hujusmodi quodam tractetur cum solo viro, vel eis heredibus, quoniam tantum prejudicium confessio concernat abique aliquam mixturam tertii, & calum in quo agatur de prejudicio, vel interterti, ut hoc secundo causa graviora, & efficacia administricula desiderentur, secus au-

tem in primo, quia non de facili quis admittendus est ad allegandum mendacum proprium, vel proprii authoris, ut bene ita distinguendo, ceteris allegatis, firmatur per Rotam in superiori citata Anconitana cor. Arguelles dec. 82. 124. & 148. p. 10. seqc.

Altera regula generalis est, ut administricula, & præsumptiones non singulariter examinari debent, sed unicum cum vulgi axiomatico, ut singula que non profun, unita juvent, &c. neque ut dictum est uniformiter, sed iuxta personarum ac locorum, & temporum qualitatem; ex quibus modica administricula in uno casu sufficient, eadem vero, & alia plura in altero non.

Tertia circa ipsa administricula, ut scilicet ea generalia quae per DD. ponderari solent ratione iuramenti, sive longevi silenti, & reportationis onerum cum similibus, sunt quidem considerabilis ad confoundingum alia specialia magis proxima, ita ut cum istis unita aliquam faciant operacionem sed sola, & de per se nihil valeant, utpote vel vagi, vel consequentia actus similiatur.

Quarta videtur regula generalis, ad instar eorum que plures habentur sub tit. de fideicom. & alibi, ut magna sit difference inter casum fincerum, in quo aliqua concurrant administricula affirmativa, nulla vero negativa, seu contraria, & casum turbidum, in quo contraria administricula urgeat; ita enim secundo casu longe majora, & efficacia deßideranda venient ob duplicitem operationem quam facere debent, unam scilicet destruendi administricula contraria, & alteram confoundingum, ac inducenti limitacionem regulæ, & sic requirunt magna preponderantia, dum alius administriculus hinc inde collaudantibus invicem destruet, seu debilitatis inrate debeat regula, ut advertitur etiam ad aliud propositum lupiā in Romana residu. dotis, dict. 22. cum similibus.

Ad metiendum vero vim, seu efficaciam administriculorum & præsumptionibus principatum obtinet verisimilitudo quo respectice ei omnium aliorum administriculorum norma, & regularitas, ut bene ponderatur in allegatis decisionibus 22. & 23. post Salgad. & decr. 126. & 296. part. 12. recent. quod felicit attenta qualitate mulieris, vel eis conjugorum, omnino invertibilis esset dos confessata eorum viribus impar, & è converso pro veritate confidabar magna verisimilitudinem à personarum qualitate, ac mox regionis resultantem in dicta Romana disputata in Congregatione montium pro Alciorum, & in plurisque aliis similibus.

Ita ergo theorica generalis ita præmissa, & constituta, descendendo ad speciem, seu applicationem ad casum presentis controversie, quatenus pertinet ad primam confessionem contentam in epocha ponitalium super summa scutis mille, & in aliis relatis per Bossi dict. cap. 10. num. 159. quod administriculum efficacius reddebat ex sequente de codice ann. 1640. affectuatione mulieris cum inhibitionibus pro repellendis creditoribus, ac impedienda bonorum executione, & subhalatione; ut enim sat frequens, & quotidiana praxis non docet, ita et cauta magis affectari solita per ipsos viros debitoris, quam per mulieres, ut ita eludant credidores, atque se confoveant in possessione bonorum, quorum fructum, ac utilitatem ipsi cum uxoribus viventes in effectu reportant.

Respondendo autem singulis administriculis contraria, quatenus pertinet ad duo generalia, quoad illud iuramenti latius dictum est super, & quod alterum aliorum, illud est minimum leve, advertit Fontanell. d. claus. 14. gl. 10. unicam part. 2. num. 58. Sequuntur, ac parvifit Rota dicta decr. 23. num. 17. cum sequent. post Merlin. de pignor. & in aliis, ac revera est contemptibile, utpote nimis vagum, & generale; & quod specialia, illud praesertim præcedens promissionis, non negabam esse vehementer magis ex communis traditione modernorum, & ex autoritate Tribunalium, quam quod vere in puncto juris procedat, cum illud deriveat a dispositio textus in. in contradicibus, & sed quoniam, in fine Codic. 1. Fati series cum rationibus dubitandis.

2. Confessio dotis non probat ejus veritatem etiam in prejdicis ipsius contentis.

3. Quasi ratio conclusio, an spes future numerationis, vel fraus prohibita donationis, distinguatur.

4. Declaraturet etiam distinctio quando procedat.

5. Hec exceptio est apta impetrare obligationem Cameralium.

6. Ampliatur conclusio, etiam si confessio fiat pro exoneratio ne conscientie, & pro recognitione veritatis.

7. Quid ubi accedit iuramentum, late examinatur.

8. Ubi iuramentum non est operativum, attenditur tamen pro administricula.

9. Conclusio de qua n. 2. limitatur concurrentibus administriculis, ex quibus probet etiam contraherentem.

10. Quae regulat tenenda sit in administriculorum, & conjecturam pondere metienda.

11. Magna conjectura est illaverisimilitudinis.

12. De administriculis vagis, & generalibus.

dendis creditoribus jam urgentibus; ut etiam retorquebarur quantum justificationis solute dotis alteri sotori minori per publica documenta, ita enim confit, doctantem, vel hæredes fuisse diligentes in reportandis quietantibus etiam de summis minoribus per publica documenta, quod verisimiliter pro hac notabili summa quoque factum esse; & quo magis pro tempore confessionis vir erat in malo statu, eo magis pro meo iudicio augebatur supposicio, sive inverisimilitudo, nam dicti heredes, mulieris fratres, ipsamet verisimiliter procurante, solliciti sufficiunt vestimento hujus summe re fiducia adeo notabili; & denum quod sextum administriculum, in quo maximum, ac potissimum fundatum constituebatur, verificationis in parte notabili, manifesta falacia confitebat in applicatione ad calum, illud enim recte intrabat in prima confessione facta in epocha sponitallum super summa scutis mille, cujus veritas per partitas banci in parte notabili, justificabatur ut supra; sed inde inferitur non potest ad justificationem secundæ confessionis omnino diversa, ac diverso tempore emanata, atque in hoc consistebat in equivocum, quoniam conclusio procedit in verificatione ipsius identifice confessionis, non autem

difficulatatem autem mihi inferrebat consideratio, nec per scriptentes in contrarium, nec per decisionem tacita, quod cum mortuo patre ceſſare ratio reverentia, atquevit non doceret de diligentibus contra heredes, sed postulat ita acceptilando ab eis le fatigatum vocaret, ita intrabat dispositio textus in l. extran. ff. de juri donum, cum ibi notatus, de quibus praesertim in Romana dotis de Alteris, dict. 23. previous, ut quod mulierem dos haberetur pro exacta, atque ex hoc motivo resolutiones mulieris favorabiles aliquam probabilitatem mihi habere videbantur, nisi facta qualitas justam induceret exculpatiōnem.

ANNOTAT. AD DISC. LXXII. cum lego. ad LXVI.

D E dote confessata, de qua agitur in his discursibus, agitur magis generaliter, & ex profecto infra, dict. 159. ac etiam dict. 23. neque alia suspecta occasio de hac materia forster disputandi.

R E A T I N A D O T I S , P R O V I C T O R I A C A N A L I A , C U M B A R T H O L O M E O , E T F R A T R I B U S D E V E C C H I A R E L L I S .

Causa disputatus coram A.C. & resolutus pro Victoria, postea ut creo concordatus.

De eadem materia dotis confessata quando dicitur vera dos, ita ut confessio probet veritatem. Et an ob conventionem inter mulierem, & viri heredes, ut dorem retinendo, annuam prestationem solverent, censeatur introducta dotis donation, seu alia prohibita sit mulier dorem repeteret, ubi praesertim à solutione conventione prestationis deficitur.

S U M M A R I U M .

- Fati series cum rationibus dubitandis.
- Confessio dotis non probat ejus veritatem etiam in prejdicis ipsius contentis.
- Quasi ratio conclusio, an spes future numerationis, vel fraus prohibita donationis, distinguatur.
- Declaraturet etiam distinctio quando procedat.
- Hec exceptio est apta impetrare obligationem Cameralium.
- Ampliatur conclusio, etiam si confessio fiat pro exoneratio ne conscientie, & pro recognitione veritatis.
- Quid ubi accedit iuramentum, late examinatur.
- Ubi iuramentum non est operativum, attenditur tamen pro administricula.
- Conclusio de qua n. 2. limitatur concurrentibus administriculis, ex quibus probet etiam contraherentem.
- Quae regulat tenenda sit in administriculorum, & conjecturam pondere metienda.
- Magna conjectura est illaverisimilitudinis.
- De administriculis vagis, & generalibus.

- 23 *Abusus civicae doctrinae.*
 24 *De aliis administris dotis veritatem comprobantibus.*
 25 *Ex pacto non petendi dotis restituionem non inducitur ejus donatio, dum ad aliam causam potest referri.*

DISC. LXXXIII.

Contra dicto matrimonio inter Bartholomaeum Vecchia-
 rellum seniorem, & Victoriae Canaliam cum date-
 scutorum 6250, in pecunia, & sive in mobilibus per ap-
 quam privatam à Neri parte constituta, post sequuntur res-
 pective matrimonium, & obijum Neri dotantem, inter istos
 filios, & heredes, ac Bartholomaeum vitum deventum
 est ad computorum solidationem, quae sequuta, lacerat-
 que apocis, seu notulis de receipto, initum est publicum
 instrumentum queritatis, per quod vir de integra dote se-
 fias factum vocavit, ejusque debitore in cuius restitu-
 tione se constituit.

Solutio matrimonio per obitum Bartholomei, superflue
 Vincenzo communis filio, itaque etiam defuncto, super-
 flibus dictis Bartholomeo, & aliis in pupillari estate sub-
 tutela Pompei patrum magni, cum isto Victoria, ut nepotibus
 remittat, sed declarando contentiam soli alimentis jux-
 ta retroactam observantiam domi recipiendi, & quadam
 annua praetatione directe per ipsam ab affectuariis ejusdam
 locis hereditarii percipienda, cum pacto regrefusus ad eum
 prima uita in cau noferante.

Cum autem Bartholomeus unus ex dictis nepotibus fa-
 gulus major, ac uxoris ducta, cum avia non bene se ger-
 re, non solum circa alimentorum congruam suppedita-
 tionem, sed etiam impediendo dicta praelationis exactio-
 nem; hinc illa coacta est in domum Marchlonis Canallii ex
 fratre neptis te recipere, atque iudicium propter eam ini-
 gituit coram A. C. contra eundem Bartholomeum, & fratrem
 tanquam Bartholomei senioris heredes pro suo doto resti-
 tutione, sed ex parte rectum tres opponerantur exceptio-
 nes, una non probata veritate doto, nisi per confessio-
 nem, que doto veritate non probat ob prohibitum do-
 nationem inter coniuges; altera non redditus rationis ad-
 ministrativa tutie; quam Victoria per obitum dicti Pon-
 pei per biennium circiter administraverat; Et tertia ex di-
 cea conventione inita cum tuore, per quam Victoria con-
 tenta fuerat, ut dos cum aliis bonis communicata rema-
 neret, non obstante quod à dicta annua praelatione fo-
 litione aliquo tempore defectum esset, vel quia iuste con-
 currenter causa ab ista caducitate excusante, vel quia in
 omnem eventum de exitate ad eamdem caducitatem evi-
 tandam locis eius debetur purgationi, atque super singu-
 lares hujusmodi de exceptionibus in uite probandis magnum alle-
 gationum cumulum facientes scribentes pro eisdem.

His tamen non obstantibus, ad mandati exequitivi rela-
 xationem me pro Victoria scribente cum iustitia funda-
 mento, ad veritatem etiam refrendo, processum fuit,
 quatenus enim pertinet ad supradictas exceptiones ex par-
 te reorum oppositas, in quibus tota dubitandi ratio ver-
 batur, cum aliis de plano fundata esset intentio actricis in
 publico instrumento camerale obligatione vallato, eas sin-
 gulariter examinando, illi redditus rationum administrati-
 ve tutie ab aliquo iuristaru opero per causa Pa-
 tronum tollebar ex facto, In quo incontinenti decebat
 plus importare datum, seu impensum quamlibet receptum, ne-
 que ad manus mulieris tot bona, vel pecunias perveniente,
 unde propterea locis eius posset limitatione, quae ex mente
 DD. ratione cuiusdam aequitatis, seu in aliis circuitus traditur,
 ad regulam textus in *lunica, & exalio, Cod. de rei uxor-
 actione*, id est rotula disputatione refringebatur ad reliquias duas
 praeferunt primam, quod non de vera, sed de confessata tan-
 tum dote ageretur.

Circa quam ego pro actrice scribens admitebam regu-
 lan ex parte reorum deducam, ut sola viri confessio non
 probet illius veritatem etiam in ipsius confitentis, vel ejus
 heredum, sine tertii mixtura, prejudgetum, ob fra-
 dem que alias legi fieri circa prohibitum donationi
 nem inter coniuges, uel glof. in l. affidatio, *Codic. qui potio-
 res in pignore habeantur, aliqui antiquioribus, in pra-
 cis terminis prejudgeti solius viri, vel ejus heredum, Coc-
 ein, deci. 499. numer. 1. Gregor. deci. 67. numer. 2. Baratt.
 deci. 612. numer. 1. ubi quod hanc opinionem perpetuo fe-*

quita est Rota antiqua & moderna, & deci. 925. numer. 1.
 & 255. numer. 1. & 2. parti. 6. recentior. deci. 26. numer. 2. par-
 t. 7. & latissime in Romana doto 21. Februario, & 26. Novem-
 bris 1650. coram Corrado imprese. post Salgad. in labyrintho.
 deci. 22. & 23. deci. 126. parti. 2. recent. numer. 1. cum seq-
 ue in aliis frequenter, cum hodie in foro videatur proposi-
 tio receptissima, ut advertitur etiam disc. preced. & latius
 deci. 159. ubi quod in hoc alia superesse non videtur discre-
 panta inter DD. sive circa rationem, in qua dicta regula
 fundata sit, aliqui enim volente eam indefinite esse illam fraudis,
 quae alii fecerit prohibita donationi; uter tamen vi-
 detur opinio distinguens inter confessionem factam ante
 matrimonium, vel in ipso actu priusquam sponsa ducatur
 ad dominum sponsi, seu in matrimonium confundatur, &
 confessionem factam constante matrimonio, ut primo casu ob
 cessatione legis prohibitum potius confutatur facta con-
 fessio sub spe numeracionis, quam animo donandi, Alex.
 conf. 142. numer. 5. volum. 5. Sanchez de matrimonio, lib. 6.
 disp. 9. numer. 4. Barbol. in l. 1. solut. matrimon. p. 6. num. 29.
 Menoch. lib. 3. part. 2. num. 12. nu. 8. Fontanell. de part. claus.
 14. glof. unica. p. 1. num. 87. & seqq. Hodier. in l. 1. hac Edita.
 li. qu. 24. num. 13. & 14. Coccin. dec. 411. & 551. utrobius
 & alii.

Ubi vero agitur de confessione constante matrimonio,
 quamvis super hujusmodi rationis assignatione arduum que-
 stionem esse inter DD. ac dicerni non posse quales esset
 communis, afferant Gabr. conf. 53. numer. 8. lib. 2. Menoc.
 d. pref. 12. numer. 58. Manic. de tacit. lib. 2. tit. 20. nu.
 19. & Fontanell. d. claus. 14. glof. unica. part. 1. numer. 62.
 unde Rota apud Coccin. deci. 499. numer. 2. dicit articulam
 esse facta dubium, & intricatum, adeo ut illa uideat ad annum
 1610. sterter indecisus, ut restatur Beltramini. Ad Gre-
 gor. dicta deci. 67. lib. 1. Artam hodie in Rota, & Curia
 recepta est opinio, ut confutatur potius animo donandi ac
 in fraudem prohibite donationis, ut apud Gregor. d. deci.
 67. numer. 7. & 188. numer. 1. Buratt. deci. 168. numer. 2.
 & 612. numer. 1. deci. 55. numer. 10. & seqq. & 259. numer. 1. parti.
 6. recentior. in aliis supra alliegatis, illamque esse magis
 communem, & in puncto iuris veram post antiquiores ab
 eis allegatos tenent. Sanchez dicta dispu. 9. lib. 6. nu. 5. Gran-
 tian. dict. 693. numer. 11. Fontanell. de part. claus.
 14. glof. unica. part. 1. num. 62. & 66. & ceteris apud Boftium
 de part. cap. 10. numer. 29. & 57. & quam etiam magis com-
 munem faturum idem Menoch. pref. 12. numer. 38. &
 Fachin. ex lib. 8. contr. 80. qui contrarium sequuntur, quam
 etiam late subfinet Barbol. in l. 1. solut. matrimon. p. 6. num.
 3. cum seqq.

Hic tamen verum quod ista quatio cum predicta distin-
 gione ex magis recepta opinione decidenda, procedit fo-
 lum in dubio, & circa simplicem juris presumptionem,
 uno, vel altero modo militantem, id est ceſſare debet ex
 contraria presumptionibus, & administris diversimode
 suadentibus, ex quibus etiam confessio ante matrimonium
 ad fraudem prohibite donationis referenda sit, & everso
 versus etiam illa, que matrimonio constante facta est,
 sive future numeracionis referatur, ut apud Coccin. d.
 deci. 449. numer. 3. & late in allegatis decisionibus coram
 Corrado, deci. 22. & 23. post Salgad. in labyrintho.

Effectus autem questionis est circa admittendam necne
 ea limitationem, quae in iure traduntur adversus exceptionem
 non numerata doto, cum non intret, quales non
 ex isto capite, sed ex altero fraudis ac prohibite donationis
 confessio inutilis remanet, ut advertitur discurs. preced.
 denti.

Adeoque vera est regula predicta de simpli confessio-
 ne non probante doto veritatem etiam in iphis confitentis
 prejudicium, ut repudetur exceptio tanta potentia, quod
 apta fit tardare exequutionem obligationis camerale, vel
 alterius processus exceptivit, ut in specie dictum fuit in
 allegata dec. 126. parti. 12. repetita deci. 26. post Zuff. de le-
 gitim. process. atque in hoc magnum fundamentum constitue-
 tur per scribentes pro reis, qui ultius progrederetur
 deducendo duas ejusdem regulas ampliationes per me neque
 impugnat.

Umano nempe, ut ea procedat, quamvis exprimeretur
 confessionem fieri in recognitionem veritatis, & bone fid-
 dei, ac pro exoneracione conscientiae, quoniam ubi est sim-
 plex confessio aliunde non administrata, semper remanet
 in terminis voluntarie confessionis, que quo magis verbis
 velit.

veneratur, seu cohonestatur, eo magis suspecta redditur, ut
 ex Bald. conf. 398. lib. 1. & conf. 14. lib. 2. Hodie in d. l. hac e-
 ditata, & 37. n. 14.

Alteram, quod regula procedat etiam accidente jura-
 mento, licet enim cessante prejudio tertii, & quatenus
 pertinet ad illud solum confitentis, DD. satis variens, aliqui
 bus voluntibus tunc juramentum non esse operativum,
 quando concurrent iudicia simulationis, quodque con-
 fessio ad solam pompa facta est, cum tunc cefserit animus,
 sine quo juramentum nullus est operationis, secus
 autem ubi solum urget presumptio fraudis circa prohibi-
 tam donationem, flante quo ex magis recepta sententia
 legis civilis prohibito circa donationem inter coniuges
 cessaat accidente juramento; alii vero distinguunt ju-
 ramentum assertorum, & promisorum, ut primum non
 sit confidibile, sed bene secundum, ut latè discutit Boftius
 de date, cap. 10. numer. 79. cum seqq. & advertitum dis-
 p. 499. numer. 7. & sequent. deci. 24. numer. 14. & 160. num. 7.
 & 11. parti. 7. in allegatis Anconitan. coram Arguelles, in d.
 Romana coram Corrado, deci. 22. & 23. post Salgad. & in
 aliis; ita enim conjectura pro una, vel altera parte posita
 omnes aliae sunt generales ac de facilis fallaces, itaut sapienti
 leves reputari solent, prout sunt, generalis confutudo non
 contra dicti matrimonium sine dote, diuturna supportatio
 onerum matrimonialium, juramenti interventus, verifica-
 tis in parte, & similes, de quibus apud allegatos, illaque
 sunt famulariae, & confidibiles ad faciendum numerum,
 & pro regulari, ut singula qua non profundit, &c. sed de per-
 se non sunt magni ponderis, ut eodem disc. preced. & di-
 curs. 159.

Applicando igitur ad casum praesentis controversie,
 utramque generale principium assitetur astricti. Primum
 nempe, quod non agebarit de aliquo tertii prejudio,
 sed de illo solo confitentis, ejusque heredum, unde minor
 sufficiunt: Et secundum, quod nimis evidens concur-
 bat verisimilitudo, quoniam agebarit de matrimonio inter
 personas dicitur, ac notabilitate equalis; atque de dicto
 congrua regione, inspecta illarum personarum qualitate
 usitata, dotum vero erat ad illius summa solutionem idoneus,
 ac vir diligens, domus sue bene providus, unde omni-
 penitus fraudis, vel simulationis verisimilitudo exulabat,
 cuius contrarium econverto concurrebat in cau d. deci.
 22. & 23. post Salgad. in quibus non obstante juramento,
 aliquis generalibus conjecturis, etiam quoad solum virtus, vel
 ejus heredum prejudentium confessio spreta fuit, quoniam
 agebarit de paupere puerilla habente solum matrem pauperem;
 ita ut ad ipsi subdita dotalia Societas Annuntiatae,
 & aliorum pictorum locorum recurrere opus fuerit, & quam
 explicite cum ipso juramento valide, & abique possit fa-
 cere poterat, ut in specie consideratur in Anconitanis
 coram Arguelles, deci. 82. 124. & 189. parti. 10. recent. & in
 Romana doto 21. Januario 1652. coram Ricio post Salgad.
 in labyrintho, deci. 3. aliae deci. 217. parti. 11. recentior. at-
 que hinc effectum operatus juramento, non autem vali-
 ditatem.

Admittem autem tam regulam quam ampliationes
 predictas longè fuisse calamo deducimus per scribentes in
 contrarium, quorum proinde superfluum, ac inanem la-
 borem dicemus, dum sume conclusiones, que praeferunt
 in Curia presupponuntur possunt; subiungebam tamen pun-
 ctum esse in limitatione, quia sicut vera est regula, ita
 vera, & indubitate est certa, quales confitentis possunt
 etiam in contrario, & in aliis levioribus concur-
 vantibus, quod sicilice presumendum non fit virum volunti-
 se cum juramento alterare mendacium super actum, quem
 explicite cum ipso juramento valide, & abique possit fa-
 cere poterat, ut in specie consideratur in Anconitanis
 coram Arguelles, deci. 82. 124. & 189. parti. 10. recent. &
 in Romana doto 21. Januario 1652. coram Ricio post Salgad.
 in labyrintho, deci. 3. aliae deci. 217. parti. 11. recentior. at-
 que hinc effectum operatus juramento, non autem vali-
 ditatem.

Admittem autem tam regulam quam ampliationes
 predictas longè fuisse calamo deducimus per scribentes in
 contrarium, quorum proinde superfluum, ac inanem la-
 borem dicemus, dum sume conclusiones, que praeferunt
 in Curia presupponuntur possunt; subiungebam tamen pun-
 ctum esse in limitatione, quia sicut vera est regula, ita
 vera, & indubitate est certa, quales confitentis possunt
 etiam in contrario, & in aliis levioribus concur-
 vantibus, quod sicilice presumendum non fit virum volunti-
 se cum juramento alterare mendacium, in futurum forsan major
 faciendum, quod spectat solum doctrina, vel decisiones,
 quia sic dicunt, non distinguendo circumstantias particulari-
 tes, in quibus loquantur, & an in ter necne congrua applicatio-
 nes, in qua unicue consilii tota judicantis, vel responden-
 tis erit.

Potito vero dicto principali administrivo verisimilitudi-
 nis, adducemus alia generalia, juramenti, consuetudinis
 ex parte reorum adducemus, non facebant ad casum ob-
 nimis diversas facti circumstantias, sed potius per argumen-
 tum a contrario retroquebantur; hic autem ei facili
 nimirum deplorandum abusus, in futurum forsan major
 faciendum, quod spectat solum doctrina, vel decisiones,
 quia sic dicunt, non distinguendo circumstantias particulari-
 tes, in quibus loquentur, & an in ter necne congrua applica-
 tio, in qua unicue consilii tota judicantis, vel responden-
 tis erit.

Unde propterea ista quæstio non dicitur amplius juris,
 sed facti, superponit scilicet ac efficacia conjecturam,
 seu generalia, circa quia juxta administrationem, &
 conjecturalis probatio naturam, tam in actibus inter vi-
 vos, quam in ultimis voluntariis, certa, & determinata
 regula tradi non potest, sed totum repositum est
 in iudicis arbitrio regulando ex individuorum casuum cir-
 cumstantiis, ex quibus aliqua conjectura in uno abunde-
 possum, exinde vero ac majoris in altero descrevere;
 illaque regula generalis solum tradi potest circa prejudi-
 cium ipsius confitentis ejusque heredum, & illud tertii,
 ut primo caput leviori administriva sufficiat, in secundo
 autem majora desideratur, cum non de facili quis admittatur
 debeat allegendum proprium, vel proprii auctoris
 mendacium, ut ex Cafreni. conf. 383. numer. 2. lib. 2. & alii
 ita bene distinguendo habetur in dicta Anconitana doto
 coram Arguelles, deci. 82. & 124. parti. 10. rec. quae sunt de
 Card. de Luca, Lib. VI.

in quo contendens ob cessationem à promissis ageret ad cadi-
cūtatem tanquam partiam formalē, in quibus terminis
dicēbam cadere posse quæ plenē inculcabant circa morte
purgationem, vel cadiūtati exculcationem, sed actrix suam
intentionem fundabat in puro, & liquido instrumento do-
tali, aduersus quod rei convenit excipiebant de pacto, in
qua exceptione de jure reputandi erant actores, ideoque
volentes uti tali pacto, atque ab eo utilitatem reportare, te-
nebantur docere de implemento conditionum, sub cuius
illud inuitum era, Gregor. & Adden. dec. 94. & 139. Burat.
dec. 14. n. 7. & 8. cum vulgaribus, & sic non tanquam cadu-
citas, pena, sed tanquam impedimentum purifications
pacti, quod era excipiētum fundamentum, atque in hoc
verbiāt a quicunque scribentium in oppositum, quid pro
quo juxta frequentem abusum capientium.

R O M A N A D O T I S
DE ZAROTTI,
PRO LUDOVICO SABBATINO,
CUM CLARA ZAROTTA,
Casus disputatus in Rota, incurius est exitus.

De eadem materia dotis confessare, an sit vera dots
preferim in præjudicium creditorum viri. Et
quando precedens promissio dicatur sufficiens
adminiculum veritatis.

S U M M A R I U M .

1. Facti series.
2. Ubi promissio preceedit, an subsequens confessio probet ve-
ritatem,
3. Declarat quomodo, & quando id procedat.
4. Quandog si a conjectura retroqueritur.
5. Quid ubi confessio sit per ultimam voluntatem.

D I S C . LXXIV.

Initium fuit matrimonium anno 1638. inter Paulinam, & Ludovicum, constituta date fecit. s.m. per Alexandrum, & Claram sponsos parentes, quibus peractis dictaque dots soluta, de anno 1645. Clara iudicium contra Alexandrum virum ob eis vergentiam ad inopiam insitum, atque sententiam ad Auditorie Camere reportavit pro affectu-
ne dots confessata cum precedentem constitutione usque ab anno 1610, in summa featu, 16. m. replicabatur de-
finitio, per quam statu dicto dots firmatus erat, unde propterea opus fuit ad istam sententiam de medio tollendam
ab ea appellare, & communia causa appellatio in Rot. cor.
Biblio, datoque dubio, an d. sententia obfaret.

Asumpta defuper disputatione de mente Januarii 1653,
quamvis iniuste labore multa hinc inde inculcarentur super
materia test. in l. i. scripturas, an felicitate dicta sententia tan-
quam lata super statu dots præjudicat omnibus etiam non
citatis, nihilominus causa punctus erat in meritis seu ju-
stitia negotii principalis super veritate dots prædicta, quo-
niam non ego in congresso dicebam; aut de ista veritate suffi-
cienter confabat, aut non; si non confabat, parum re-
ferre videbatur, an Ludovicus esset citatus necnè, dum
ita sententia prædicta remanebat evidenter impulta, & con-
sequenter neque auctoripossum citatos; aut confabat,
ita ut adversus ejus justitiam nil relevans deduci potuerit
per Ludovicum non citatum, quatenus citatus nullus, at-
que tunc licet de stricto rigore sententia non afficiat, nihilominus
de quadam æquitate fundata in ratione circuitus,
hic defectus non attenditur, ut habeatus in fortioribus ter-
minis evictio non præstante per venditorem non de-
nunciatur, & tamen si continentur constat de justitia evi-
ctio, hac præfanda est, ut in sua materia sub titulo de
emptione, & venditione, & est proprium recepta, à qua
in similibus arguitur.

Quatenus igitur, resecatis superfluis, pertinet ad dictum
punctum justitiae, seu veritatis, dots, scribentes pro Clara

non negabant incontrovertibilem conclusionem, ut dots
confessata non sit vera dots, neque confessio probet verita-
tem, etiam ubi de folio confessio, vel ejus hæredum preju-
dicio ageretur, multo magis in presenti, dum agebatur de
prejudicio creditorum, quo casu est principium magis ab-
solutum; insistebat autem in eisdem conclusionis freqüen-
tiori ac magis recepta limitatione, ubi scilicet præcedit pro-
missio, cui confessio subliegat, licet enim super hujusmo-
di conjectura tres habeantur opiniones, una simpliciter af-
firmativa, altera simpliciter negativa, tercias distinguens cir-
ca viri confessio qualitatem, quas recenset, non debet appro-
batur. lib. 8. contr. 87. Prima tamen opinio hoc firmans
est magis communiter recepta, si agatur de præjudicio ip-
sum confessio, five etiam tertia; atque opinio distinguens,
huius altera negans, potius attendente sunt tanquam sublimi-
tationes ex facti circumstantiis refutantes; ideoque omnes
dictas opiniones juxta causam contingentes veras esse dixit.
Rota dec. 219. num. 16. part. 4. recent. tom. 2. Primum vero
simpliciter affirmativam esse regulariter recipiendam ex dis-
positione, vel ratione textus in leg. in contrahib. §. 1. C. de
non numerata pecunia, firmant certis Ripa in l.
famine, n. 47. C. de secundis nuptiis. Affid. dec. 402. & ibi
Sanchez de Mantic. de tacit. lib. 11. 11. 20. num. 12. Sanchez de
matrimon. lib. 6. dip. 9. n. 10. Fontanell. clasifl. 14. glo. unica
ca. part. 1. num. 31. & seqq. Gregor. dec. 62. num. 6. & 491. num. 7.
Rota dec. 24. num. 5. & 160. num. 1. p. 7. rec. dec. 53. post Merlin.
de pign. Arimin. Castrorum 17. Junii 1644. Dunotzetto inter
fusas dec. 726. Romana domus 22. Junii 1654. Melito & sepi-
mē ut infra, dec. 159.

Non impugnabam pro Ludovicu actore scribens verita-
tem dicta limitationis regulariter ac aliis in contrarium
non urgente fatis considerabilem, dum præfatum frequen-
tius illi accedere solent illa adminicula generalia, quæ de
per se parum aut nihil valent, sed in confirmatione haben-
tut ad coadjuvandum aliquod adminiculum, seu conjectura
particulari, prout sunt, juventum, & confitudo non
contrahebitur matrimonio fine dote, longeum silentium
cum supplicatione operum, & similia; verum dicte-
bant limitationem prædictam facere aliquam operationem
in constitendo quamdam speciem reguli præsumptiva
transfundens in actorem onus deludendi contraria
probantes, vel præsumptions, ex quibus abhuc dubio refu-
tatio fuit, cum in effectu limitatio prædicta aliud non
contineat nisi nudum juris præsumptionem, quando certi-
dinaliter conflat de precedenti præmissione, cui ex inter-
vallo subliegat confessio, secus autem, si ut frequenter in
praxi sum experius, in eodem instrumento partes narrant
præmissione præcedentem per annos, vel mensis aliunde
non justificant, quām ex eorum assertione, quia in effectu
est unius confessio, five etiam confiter, ut in hac facili spe-
cie, de præcedenti præmissione per scripturam privatam
non bene recognitam, & sufficiatam, juxta dispositionem
text. in l. i. scripturas, C. qui potior, in pign. habentur, ita ut
ancidat sufficienciam juxta dicti textus regulam apta non
sit tertio præjudicare, Gratius conf. 26. subnum. 11. Fab. lib.
5. 10. diffin. 9. Burat. dec. 108. num. 1. C. de fato bonorum
16. Decembris 1647. Peutinger. dec. 14. numer. part. 10.
recent. quæ fundatur in sufficienti justificatione, per quam
cessabat suspicio antitardia, quæ non concurrente certum est
nullius esse operationis, & late in allegata Romana dots
coram Corrado dec. 22. & 23. post Salzed. & in aia Roman.
dots coram Revilakua, & Melito post Zaff. de legit. proce-
dec. 26. & 16. aliis dec. 126. & 296. part. 6. recentior, multo
magis in presenti, dum ultra malum statum vii confessio
multa per cause Patronum usque ad numerum 20. & ultra
deduccebantur contraria adminicula fraudis, & simulatio-
nis, illud preferunt deducendum ex notabilis quantitate dots,
ex qualitate dotantis, quem dicebatur esse infirmum. J. C. &
Advocatus Venetus, veritatem non fidemus de simplici scriptura priyatam saltem non habente requisita text. in
l. i. scripturas, & ex qualitate loci, dum matrimonium
initium erat in Civitate Venetiarum, ubi Notariorum
copia habeatur, atque cum nimia facilitate conventiones
in publica instrumenta reduci possunt, & solent, cum hu-
jusmodi charte dotales per scripturam privatam magis tol-
erabiles ac minus suscepit videantur inter rusticos, seu pa-
uperes, & Notariorum penitiam, vel ex motivo evitandi
impensam pro instrumento necessariam, ita ut contraire ad-
minicula efficeat sufficiens, quāmvis cessante suspicio-
ne antitardia concludenter de precedenti præmissione con-
staret, quoniam hec est simplex præsumptio contraria
præsumptionibus, & conjecturis cibilibus, ut dec. 23.
post

De Dotē, Disc. LXXV.

115

post Merlin. de pign. alias dec. 419. Merlin. Fontanell. loc.
cit. n. 39.

Quinimò concurrentibus contrariis præsumptionibus,
ista tanquam affectata cautela, potius fraudis, & simulatio-
nis suspicione auget, Greg. dec. 183. num. 1. Rota dec. 259.
num. 4. C. part. 6. rec. & juxta prima, vel capta fuit res-
olutio, de qua tam non sum omnino certus, vgl. cum
dicta præcedens præmissio neque originalis exhibetur,
sed ejus translumpum ex Venetiis traductum esset, dilata
fuit, ut originalis scriptura oculis sufficienda exhibetur
aliqua hinc inde pro veritate, vel respectuē fraude deduc-
ta melius justificarentur; incertumque est an causa ulte-
riorum disputationis progressus habuerit, dum mortuo
caue Patrōnō, ad cuius instantiam scribem, non audiui
ampius actum de illa.

Est bene verum, quod si ex parte capituli deducierentur
adminicula, & conjectura ad probandum, seu coadjuvan-
dam veritatem dicta confessionis, quod nempe licet instrumentum
cantare de libr. 1200. artamei mulier verē dederit
viro lib. 3000. tunc dixi dictam summam exuberantem peti
posse tanquam creditum dotalē probatum ex confessione
adminicula.

Neque ad hunc effectum desiderari videtur ea urgentia
adminicula, quæ in hoc proposito desiderari solent per DD.
quoties confessio dots redundat in præjudicium creditorum
viri, vel alterius tertii, ex ample deductis ad materiam
per Fontan. de pat. claus. 14. glo. unica, part. 1. Catill. de alim.
4. alias 8. tom. contr. c. 6. & 6. num. 34. Bossi de dot. cap. 10. ex num. 87. &
dec. 159. sed illi post his scripta in una Bonon. residui dots
18. Maii 1669. coram Officiora dictum fuit totum resolvi in
legatum,

P L A C E N T I N A .

P R O N .

Reponsum pro veritate.

Confessio dots facta per maritum in testamento
de certa summa relativè ad instrumentum dota-
le, ex quo pateat illam esse longè minorē, an
probet illius veritatem, vel taliter substinetur
tanquam legatum in eo excessu.

S U M M A R I U M .

1. Casus controversie.
2. Confessio errore non est attendenda, præsertim ubi est re-
lativa, quia attendit potius relatum.
3. An legatum factum ex falsa causa, seu falsa credulitate
subsistatur.
4. Ubique confessio recepta dots est in solum præjudicium viri,
minor defensionarum adminicula, quam si in præjudi-
cium tertii.

D I S C . LXXV.

Johannes Petrus relicto integro usufruere sua hereditatis
Marie uxori, donec staret causa, & dote non pete-
ret, instituit heredem quamdam præbendam canonicalem;
viro autem nubente legavit ei dote, quam dixit esse lib.
3000. afferendo ea constare ex instrumento rogato per
quendam Notarium.

Adimplevit Maria dictas conditiones non nubendi, neq;
petendi dote, proindeque pro tuo tempore ejus vita di-
sum usufruendum obtinuit. Ea vero defuncta infinito hy-
rede Capitulo, cum ex dicto instrumento constaret dote
esse solum libram 1200. ora est quæsto inter dictum Capitu-
lum, & provisum de præbenda supra dots restituione,
an felicitate effent restituenda libra 3000. juxta testatoris af-
fitionem, vel 1200. juxta instrumentum, atque defuper
consulens.

Respondendum censul contra Capitulum, ut nempe non
nihi ad libras 1200. agere valeat, quia cronea detegitur
testatoris afferio facta cum expressa relatione ad instrumen-
tum, quod est diversum, sicut potius relatum, quām re-
ferens autem debet, etiam in illi, quæ à voluntate referentis
pendent, dum agitur de acto de præterito, unde in re-
fente præsumit potius oblitio, Mant. dec. 352. num. 2. Merl.
dec. 718. num. 12. aut enim dispositio capienda est tamquam
confessio, aut tanquam legatum. Primo modo non est atten-
denda tanquam cronea, qui errant auctiūlē eff confessio,
proindeque confessio errorea nil operatur. l. nihil confessus,
§. nihil, fideles. iur. l. non idcirco, Cod. de juri. & facti ignor.
Greg. dec. 179. n. 5. Mantic. dec. 199. n. 7. cum seqq. Burat. dec.
92. inf.

Sive vero capitulū tanquam legatum, quidquid sit de pun-
cto, an legatum factum ex falsa causa, seu falsa credulitate

Card. de Luca, Lib. VI.

sublineatur, ad terminos tex. in l. s. sc. legatum 78. §. similis, ff.

de legat. 1. l. legavi. §. penali. ff. de liber. legat. cum concord. lat.

te per Picard. in §. sed. ex curzor. Inf. de legat. Crass. §. legatum,

q. 59. n. 2. b. d. b. dec. 161. n. 27. Rot. in Avenion. legitime 17.

Novembri 1653. cor. Peut. & in ejus ultima revocatoria

anni 1658. quando etiam dici posset, quod subtiliter deberet

tanquam legatum, attamen neque illud petere posset, quia

d. dispositio concepta est in solum causam, quo uxor ad alias

muptias transire, qui causas non evenit, quia ipsa in statu vi-

duitatis continuo maluit eligere integrum usufructum

hereditatis, quād illud legatum ergo non sumus in causa le-

gati, ad nullum adest legatum, quod peti posset, quia testa-

tator noluit nisi in dicto casu.

Est bene verum, quod si ex parte capituli deducierentur
adminicula, & conjectura ad probandum, seu coadjuvan-
dam veritatem dicta confessionis, quod nempe licet instrumentum
cantare de libr. 1200. artamei mulier verē dederit
viro lib. 3000. tunc dixi dictam summam exuberantem peti
posse tanquam creditum dotalē probatum ex confessione
adminicula.

Neque ad hunc effectum desiderari videtur ea urgentia
adminicula, quæ in hoc proposito desiderari solent per DD.
quoties confessio dots redundat in præjudicium creditorum
viri, vel alterius tertii, ex ample deductis ad materiam
per Fontan. de pat. claus. 14. glo. unica, part. 1. Catill. de alim.
4. alias 8. tom. contr. c. 6. & 6. num. 34. Bossi de dot. cap. 10. ex num. 87. &
dec. 159. sed illi post his scripta in una Bonon. residui dots
18. Maii 1669. coram Officiora dictum fuit totum resolvi in
legatum,

R e s p o n s u m p r o v e r i t a t e .

Dote in toto, vel in parte restituenda per patrem filio
per actum tacitum compensationis, seu confu-
sionis actionum, quin nempe filius sit in patre
heres, an liberetur coheres, ita ut viro existente
non solvendo, mulieri comparet actio adversus
coheredem, & bona saceri debitoris in alterius
portionem obvenia.

S U M M A R I U M .

1. Casus controversie.
2. An dots datur actio in solidum contra heredes.

3. De confusione actionum in eo qui est creditor, & debitori
succedit.

4. Actio per restituendum dots per patrem viri factam con-
stante matrimonio, si se afferget liberacionem.

5. Coheres a viro coherede volente derelocere dote petit
cautionem.

D I S C . LXXVI.

Emponius duos habens filios Titum, & Cajum,
Exegi dote Berta, quam Titius Uxorem duxerat, at
que moriente heredes reliquit cōsiderem filios, qui æqualiter
paternam hereditatem nulla facta predicitas dotes mentio-
ne diviserunt.

Obitus Titius non solvendo, unde facta causa restituenda
dicto dote, Berta, vel ejus jam defuncta heredes agebant
contra Cajum, quoniam hæredem Sempronii, qui dote
recepit cum obligatione restituendi cui de jure; cumque
non negaret, Cajus restituendum pro medietate, solumque
diceret teneri pro folia medietate, cum pro alia utique per
quandam compensationem, seu confusione jam restituta
Titio viro, & creditori, nullam adversus cum competet
actio; hinc proinde defuper confutus,

Respondi opus non est in præsentis disputare questio-
nem, in dote competit prærogativum agendi contra unum
ex heredibus in solidum, in qua DD. varie sentiunt, ut con-
stat ex deducere per DD. in l. 2. Cod. de heredit. art. 8. l. cum ab
uno. de leg. 2. Affid. Add. dec. 232. Franch. dec. 581. Surd. dec.
90. Gizz. & Add. dec. 50.

Tum quia obinopiam coheredis, qui ejus virilem con-
sum

H. 2

sumpit, intrat subfidiaria contra cohæredem ad totum; ac etiam quia hujusmodi qualis cedit in exercitio actionis personalis; fecis autem in hypothecaria, vel alias rei perfeccoria in bonis Sempronii defuncti, cum hac pro toto credito exerceri possit contra bona per unum ex cohæredibus possesta, ad text. exprest. in l. alt. C. sumus ex plur. hered. Theb. jun. l.2. q. foren. 85. num. 4. de Marin. res. quod. 163. l.1. Caval. dec. 392. numer. 4. & 455. num. 1. Rot. dec. 413. num. 29. part. 9. recent. unde proprieat disputatione effe- de vento.

Punctus autem difficultatis erat, an per hereditariam qualitatem superiventam in Tito viro, diceretur per viam compensationis, vel confessionis actionem ita validæ facta restitutio mediatis dotis adeius virilem spectans, quod patris debitoris reliqua bona ad cohæredem obvenire remanserit liberata. Et in hoc lentebam difficultatem contra Cajum Sempronii cohæredem, ut sc. Beret, vel ejus hereditibus competenter dictio restituitionis dotis, quodque per eum decoctionis Titii viri cedere deberet danno paterna hereditatis, non autem mulieris.

Licet enim cohæredes dividendo bona hereditaria, censentur etiam pro virili dividere debita, & actiones paucivas, in quibus, si ipso cohæredis est creditor, inducatur confessio iure confusio speciem habens solutionis, ad text. in l. Stichom. 8. adiutor. de solut. I. debitorum tuo. C. de p. l. l. c. Cod. ad l. falcid. l. fin. s. fin. ver. ubi DD. C. de juri. delib. attamen id recte procedit quoad ipsos cohæredes, ut unus alterum à molestis creditoris indennem eximere tecum.

Sed non per hoc inducitur liberatio respectu mulieris, cum tracteur de tacta restituitione voluntaria causa facti viro abfus consensu mulieris constante matrimonio, non potest enim plus operari tacitum quam expressum, neque majoris operationis esse debet fictum quam verum; unde si patet, vel alter pro eo constante matrimonio, lego, vel judece non cogente, voluntarie restituere filio acceptam dotem, non liberatur, quanyus mulieris consensu accedit, multo magis ex non accedit, & per actum fictum, ut post antiquiores habent apud Barbol. in l. cum dotem. s. transfr. diam. ex n. 22. ff. solut. matrim. Affl. & Ursil. dec. 349. Etanch. dec. 381. Sperell. dec. 164. Fontanell. de p. l. nupt. claus. 6. gl. l. p. 1. & numer. 1. apud quos habetur diff. dico inter restituitionem coactam, & voluntariam, ut prima ex magis communis libertate, non autem secunda; & latius infra, d. 162.

Quinidem etiam in prima specie res non caret probabilitate in subfidiaria, quia pater debebat esse causus de investimento, ex deduct. supra, d. 52. & infra, d. 162. ac alibi, unde cum veretur in secunda specie restituitionis voluntarie, cuius videbatur planus.

Et in individuo, quod defuncto patre, atque uno ex filiis volente destrahere dotem sua uxoris, cohæredes petere possint cautionem restituionis à molestis, quia ipso effectu non solvendo patet possit a muliere, est tex. clarus in l. p. l. s. 1. ff. famili. ex. sc. per quem ita firmatur per Rot. apud Caval. dec. 426. no. 2. idemque concludebam cohæredem solum consultum esse videtur cum cautele obtinendi ab hereditate mulieris iurum cessionem, cuius vigore in vno hypotucca totalis agere posset ad bona Sempronii per Titium alienata, quatenus extaret.

TUSCULANA JURIS OFFERENDI PRO CÆCILIA; & aliis de BROSIIS CUM PALLOTTIS.

Causa disputationis coram A. C. & dico Prelato,
ac ref. solut. pro Brosis.

Ad materiam text. in l. in rebus, C. de jure dot. an faciliter bona quæ data fuerunt in dotem estimata cum vera estimatione, ac loco quantitatis, efficiantur de dominio mulieris, ac vere dotalia in exclusionem iuris offerendi competentis creditoribus posterioribus viri.

S U M M A R I U M .

1. Facti series.
2. In bonis datis in dotem estimatis loco quantitatis datarum creditoribus posterioribus iuris offerendi contrarium.

3. De materia text. in l. in rebus remissive.

4. Quale sit illud dominium quod inducit d. text. in l. in rebus.
5. Non datur ius offerendi contra mulierem in casu affectationis, & de ratione.
6. Impugnatur pars, & quomodo creditoribus succurratur.
7. Quid in hoc servet praxis Curie.
8. Quando bona data in dotem estimata habeantur profundo dotali, & de dominio mulieris.
9. Contra Dominum in re sua non datur ius offerendi.
10. Declinarunt decisiones, de quibus dicitur n. 8. quando procedant.
11. An privilegium in rebus competit hereditibus mulieris, & quid ubi sunt filii.

D I S C . LXXVII.

Ifoluto matrimonio per mortem mulieris, quod iniunctorum fuerat cum date constitutae in quantitate, cujus loco in partem data fuerat quædam vinea ipsius mulieris, vel ejus patris dotantis, defuncteque deinde N. de Pallottis viro, superfluitus duobus filiis ex dicto matrimonio suscep- tis, cum illi de Broffii prefati viri defuncti creditoris ex qui corarent mādāta obtenta contra bona hereditaria super eiūdem defuncti bonis, & praefertis super dicta vinea, opponentes dictis filiis de creditu anteriori dotis eorum matris, cujus erant heredes, aquata in dd. bonorum possessione confoventibus, creditoris praedicti ex jure offerendi, quod posteriori competit adverteri anteriori, realiter obtulerunt creditum in pecunia, sed replicantibus postfessoribus hoc ius non intrare quoad dictam vineam utpote dotalem, hinc alius disputatio coram A. C. pro creditoribus restitutum fuit, idemque in hac parte confirmationum per Praelatum judicem appellationis, & quidem justè ac fundate.

Postea enim, quod dos ab initio constituta esset in quantitate, cujus loco dicta vinea data ful. estimata, exinde de plano resulat, creditoribus competit ius offerendi adversus mulierem, vel ejus heredes, post factum casum restituitionis dotis hujusmodi bona retinetur, quoniam justa communiter nota in l. estimatis. ff. solut. matrim. ita occulari dicunt contractus emptionis, & venditionis, seu dationis in solutum, qui cum illo emptionis, & venditionis in omnibus fraternizat, per quem viri contrahere censem tamquam extraneus emptor, sibi ipsi de voluntate venditoris, & donantis solvens pretium, unde dos non mutatur sive primariae confusione naturam, ut constitut in quantitate, pro qua factum casum restituitionis mulier, vel ejus heredes remanet in parta terminis creditoris quantitatibus, viri danno, vel commido cedente hujusmodi honorum augmento, vel decremente, ut in his specialibus terminis iuris offerendi adversus mulierem retinetur hæc bona per ipsam, vel dontantem viro data estimata cum dicta vera estimatione, etiamne in causa subfidiaria, ac in parte p. l. in rebus, C. de jure dot. antiquioribus relationibus plenè habetur apud Moro. de re offer. num. 7. Mant. de tacit. l. 12. s. 17. numer. 22. & seqq. dec. 590. num. 24. & 25. part. 4. rec. tom. 3. ubi ali. cumulantur. Add. ad dec. 666. numer. 137. ead. part. 4. tom. 3. ubi numer. 126. & seqq. adiaticitem cumulantur authoritates super dicto privilegio subfidiario competenti mulieri super venditione, cum qua tangam ex jure dominii vincit omnes hypothecas anteriores, quoniam licet ita lex fingat dominium, attamen illi quedam ficio ad dictum effectum tantum, non autem quod immunitandum naturam dotis, vel alios dominii effectus, ad instar illius dominii quod fingit perfervere in venditore faciente illius reservationem, donec sequatur solutio pretii, cum imponeret solum cautelam potioritatis. Et quemadmodum si res in dotem data pereat, vel diminutionem patiatur, adhuc mulieri in creditorum posteriorum exclusionem ius remanet integrum creditum, dotali super alios bonis affependis, ita iustum, æquum, & rationabile est, ut codem credito contenta esse debat, urinaria, d. 162.

Causa enim positus per DD. super denegatione iuris offerendi adversus mulierem; est quando illa possidet bona viri adhuc constante matrimonio iure affectuationis, ex deductis post antiquiores per Franchi. & Add. dec. 54. Fab. de Ann. conf. 59. Giurb. in d. 16. Fontanell. de p. l. claus. 7. gl. 2. p. 3. m. 51. & alii communiter, ex ea ratione per nosotros affigimus, quod affectuationem iuris mulier, ut ita ex bonorum factibus, ex parte, & familiam ipsiusque obsequia maritalia presentare debent, malai, quod cum pecunia de sui natura fieri possit.

Si et non potest; quia tamen ratio frigida videtur, tum quia pecunia per creditoris offerenda in stabilia, vel jura stricera invenit iuris, tum etiam quia videtur haec formalitas verborum, quoniam si non competit ius offerendi, adhuc tamen competit ius petendi, bona exequi, ac subfidiaria ad effectum, ut ex predictis mulier aliisque creditoribus, iuxta corum ordinem satias, ad terminos text. in l. a. Divo Pio, ff. de exequen. rei iud. cum ibi communiter nota, cum ea solum cautele, quam Curie praxis servat, ut interim mulier non amovetur a possessione donec sit satiasfacta, juxta decisiones in Rom. subfidiationis de Alexio. coram Cerro dec. 182. p. 10. rec. 205. & 224. apud Post. de subfidi. in addit. & seqq., cum in causa dd. decisionum difficultas esset, ubi tertius possidet ex titulo particulari translatio domini, fecis autem ubi jure crediti; hoc autem in effectu sonat in idem, ac jus offerendi, cum aliquo majori circuitu creditoribus praedicti ob expensas subfidiationis ante omnia ex pretio deducendas, ex quibus in creditorum praedictum minutum debitorum patrimonium, iudeoque irrationalibus.

Constituebatur per scribentes in contrarium magnum fundamentum in dec. 46. part. 6. recent. in aliis etiam canonizata, praesertim in Romana domus, seu domorum

3. Junii 1655. coram Melito, que est dec. 80. part. 12. rec. & in eadem 26. Novembris 1657. coram Priolo, ubi in specie firmatur bona ita data estimata loco quantitatis in quod dos constituta erat, do subdito ex dicto privilegio d. in rebus effecta esse de dominio mulieris eisque fundi dotali, hoc enim positio planum est ius offerendi non intrare, cum domino non det causulas offerendi gei sue estimationem ad text. in l. mulier. ff. qui potior. in pign. & l. s. culpa. ff. de rei vendit. Rot. dicta dec. 590. num. 23. p. 4. recent. tom. 3. Verum hoc, reflectendo ad solam veritatem, dicebam esse leve fundamentum ex dictu applicationis ad causam, in dicta enim dec. 46. part. 6. recentior, principali punctus erat in exceptione prescriptionis longi temporis, quia tertius postfessor titulo particulari dominii tubatur cum dicto titulo, & bona die, atque colorandum dominii, & iuste postfissionis titulum ponderatus possibilis a pluribus admittit, corroborata, quod facto causa affectuationis dotis ob viri vergentiam ad inopiam, ipsa bona in dotem data estimata, eidem ex causa simili contrahit emptionis, & venditionis, fei dationis in solutum data fuerit; idemque erat causa dd. aliarum decisionum cor. Mel. & Priolo, licet diversus esset effectus, an sc. mulier pro dote confidente in quantitate pretenderet posset necesse utras ad rigorosam taxationem statuarum septem cum dimidio, quod pretendere non posset si habuerit bona in solutum.

Quidquid autem sit de praedictarum decisionum veritate in suis respectibus causis, in quibus questione erat potius facti, & voluntatis quam juris, de plano celsabit applicatio ad causam, in quo mulier predecessit viro continuanti in retentione dotis ex statuto Urbis, quod extantibus filiis ei defert toties dotis lucrum cum obligatione reservar fori filii, unde propter conjugi non poterant duo extrema necessitas, pro dicto contractu emptionis, & venditionis, seu dationis in solutum, neque intrabunt termini d. tex. in l. in rebus, C. de juri. dot. dum vir donec vivit non fuit debitor, neque adiut occasio, ut mulier recurreret ad hoc subfidiarium beneficium.

Facto autem causa mortis viri, & successivæ nata actione ad favorit d. filiorum communis matrimonio, ac hereditate mulieris pro repetitione dotis ab hereditate paterna, quam ipsi ab initio repudiat protela fuit, neque iste contractus intervenire potuit ratione reciprocis consensus creditoris, & debitoris, cum debitor effet defunctus, eisque heredes jaceret; minime ex beneficio d. l. in rebus, quia le quale illud esset, ac etiam ubi sufficeret ad d. effectum, quoniam dictum subfidiarium beneficium, seu privilegium est personale, non transitorium ad heredem, iuxta traditionem Bar. in l. Ne sennis. s. fundam. n. 1. ff. de re iud. & sequentia ali. quibus Barbol. in l. 1. ff. solut. matrim. p. 5. n. 8. Et licet Alex. in d. s. fundam. distinguere videatur inter filios, & heredes extraneos, attamen reprobat per Ruin. confit. 163. n. 2. & 3. l. 4. atque Barbol. ubi supra indistinctè firmat conclusionem, idemque videatur sensus Rot. d. dec. 590. n. 21. p. 4. rec. tom. 3. licet non omnino figur pedes, eodemque modo loquitur Merl. de pign. l. 2. q. 19. n. 99. sed hic punctus non fuit formiter examinatus, unde maturum iudicium super eo reformari posset, quia causa necessitas non excepit, sed habebatur infusa, d. dec. 162.

Efectuum fuit suis respectibus temporibus virumque matrimonium, cumque intermedio tempore praefati Ascianorum, & eius pater quamplura debita hypothecaria contraxerit, hinc formatu in corum defunctorum bonis concursum, orta est controvergia super loco assignando praedictæ Ricciardæ pro eius dotis restituitione, an scil. de tempore sponsalium, vel potius de tempore matrimonii, & sic ante, vel post creditoris intermedios; cumque illius Civitatis Prætor juxta laudabilem stylum motiva edidisset, in quibus ad favorem hypothecæ dotalis concludere videbatur, ut scil. à d. sponsalium illa defundam est, jux. dec. 677. Franchi, & ipsam Rot. Senen. apud Mari. Medices' 76. & in aliis, de quibus infra, atque ex parte creditorum expe-

ANNOTAT. AD DISC. LXXVII. & seqq. ad LXXXVII.

DE concursu dotis cum creditoribus viri, vel respectivè patris, aut alterius dotantis, agitur in his discursibus, & latinis, ac generaliter infra, disc. 166. & in hoc rit. dicit. 186. ubi de concursu feminarum potentum dotem, & masculorum potentum alimenta, & disc. 185, ubi de muliere agente pro restituitione dotis, & filio agente de donatione contemplatione matrimonii, ac etiam agitur sub tit. de feua. dicit. 78. & 82. & in aliis.

SENEN. DOTIS PRO CREDITORIBUS ASCANII DE BROGIONIS CUM ELISABETHA DE PTOLOMÆIS.

Discursus pro veritate,

Hypothesa dotis restituenda, incepit à die promissionis dotis facta occasione sponsalium cum muliere impubere contractorum, ipsa mulier reabsente, per eius parem, vel potius tali causa attendi debet tempus matrimonii.

S U M M A R I U M .

1. Facti series.
2. Attesto numero DD. antiquiorum magis communis est, hypothecam dotalem incipere à die matrimonii.
3. Sed magis recepta est in foro, & per res judicatas contraria opinio, ut incepit à die Capitulorum matrimonialium.

4. Sive agatis contra dotantem pro dote promissa, sive contra virum pro dote restituenda.

5. Quid ubi de tempore promissionis inter sponsos non potest ratificari matrimonium.

6. Sponfalia contraria per parentes nomine filiorum absens, non obligant etiam in ratione boneficiis.

7. Quis debet esse ratificationis actus ad revalidationem necessarius, an sufficiat simpliciter negativus.

8. An ratio honestatis dicatur facere conditionem necessariam.

9. Ratificationis actus nulli operatur ut nunc.

10. Pro dote solute ex tempore sponfalia quavis invalidior certum est ab eo tempore hypothecam incipere.

11. Quando sponsalis predicta dicatur revalidata per ratificationem.

12. Pater contrahens sponfalia nomine filii, & promittens factum alienum, tenet sponfalem ad diligenciam.

D I S C . LXXVIII.

DE anno 1630. per scripturam privatam inter Hieronymum de Ptolomeis nomine Ricciardæ annorum 10. & Elisabethæ annorum 8. ejus filiarum absentem, & Ascianum, ac Mariam de Brogionis adultos praesentes, cum confusione coram patris, inita fuerunt sponfalia de futuro, sub conventione contrahendi matrimonium, postquam quilibet d. puerum respectivè devenerit ad etatem 14. annorum, constituta dicitur Ricciardæ nubende Ascanio in fe. 4500. & Elisabethæ nubende Mario in fe. 3500. & in patrem prioris dotis, ex tunc praefatis Hieronymus pater solvit Ascanio sponf. & ejus patri numero scuta 2. m. cum obligatione solvidi retidum tempore nuptiarum, se ad invicem obligantes partes ad observantiam non solum cum obligatione bonorum, & heredum, sed etiam cum stricto pacto penal.

Efectuum fuit suis respectibus temporibus virumque matrimonium, cumque intermedio tempore praefati Ascianorum, & ejus pater quamplura debita hypothecaria contraxerit, hinc formatu in corum defunctorum bonis concursum, orta est controvergia super loco assignando praedictæ Ricciardæ pro eius dotis restituitione, an scil. de tempore sponfalia, vel potius de tempore matrimonii, & sic ante, vel post credidores intermedios; cumque illius Civitatis Prætor juxta laudabilem stylum motiva edidisset, in quibus ad favorem hypothecæ dotalis concludere videbatur, ut scil. à d. sponfalia illa defundam est, jux. dec. 677. Franchi, & ipsam Rot. Senen. apud Mari. Medices' 76. & in aliis, de quibus infra, atque ex parte creditorum expe-

H 3 titus